

KERGU
LASTEAED-ALGKOOI
ALUSHARIDUSE
ÕPPEKAVA

SISUKORD

A. LASTEAED	3
1. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ PÕHIMÕTTED NING EESMÄRGID	3
1.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	3
1.2 PEDAGOOGILISED PÕHIMÕTTED	5
1.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	6
1.4 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS	7
1.5 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖD LÄBIVAD TEEMAD	7
1.6 TÖÖ ERIVAJADUSTEGA LASTEGA	8
1.7 KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	9
2. TEGEVUSED	9
2.1 LASTEAIA PÄEVAKAVA	9
2.2 NÄDALA TEGEVUSTE PLAAN	9
3. ÜLDPÄDEVUSED.....	10
3.1. KEHALINE ARENG.....	10
3.2. VAIMNE ARENG.....	10
3.3. SOTSIAALNE ARENG	10
4. HINDAMISEST LASTEAIAS.....	11
4.1 ÜLDSÄTTED	11
4.2 LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED	11
4.3 ARENGU VAATLUSLEHED	24
4.3 KOOLIVALMIDUSKAART	29
5. ÕPPEKAVA TEEMADE JAOTUS	30
6. TEGEVUSKAVAD	31
6.1 KEEL JA KÕNE.....	31
6.2 MATEMAATIKA	33
6.2.1. 2 – 5 aastased	33
6.3 KUNST	39
6.4 MUUSIKA	40
6.5 LIIKUMINE	41
6.6 LAPSE ELU JA ÜMBRITSEVAT KESKKONDA KÄSITLEVAD TEEMAD	44

Lasteaed-Algkooli õppekava on Kergu Lasteaed-Algkooli õppe- ja kasvatustöö korraldamise alusdokument, mis põhineb alushariduse raamõppekaval ja põhi- ja keskhariiduse riiklikul õppekaval, lähtub koolieelse lasteasutuse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, teistest õigusaktidest ja oma põhimäärusest. Õppekava üldeesmärk - suunata lapse arengut toimetulekuks järgmises vanuseastmes - on rajatud lasteaia ja kooli kollektiivi koostööle lastevanemate ja hoolekoguga. Kergu Lasteaed-Algkooli õppekava vaadatakse läbi iga uue õppeaasta eel ja korrigeeritakse vastavalt vajadusele.

A. LASTEAED

Kergu lasteaed alustas tööd 1. novembril 1978. a. Lasteaed on avatud kella 7.00-18.00. Lasteaias töötab 1 liitühm lastega vanuses 1,5-7 eluaastat. Rühma normaalsuuruseks on 20 last. Liitühmas õpivad lapsed loomuliku arengu kaudu, kuna oma mängudes ja suhtlemises lapsed abistavad, täiendavad ja rikastavad vastastikku üksteist. Vanemad lapsed saavad aidata nooremaid lapsi. Nii õpivad lapsed arvestama rühma ja kaaslaste vajadusi. Lapsed tegutsevad 3-4 liikmelistes rühmades ja individuaalselt.

Lasteaiaõpetaja ülesandeks on suunata laste tegevust, korraldada laste iseseisvat tööd, luua valikuvõimalusi meelepärase tegevuse leidmiseks. Rühmaruumides on vahendid ja mänguasjad paigutatud laste silmade ja käe ulatusse, et nad oleksid kergesti kättesaadavad. Suurt rõhku pööratakse kodukoha tundmaõppimisele.

1. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ PÕHIMÕTTED NING EESMÄRGID

1.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada

- laste vaimset,
- eetilist- kõlblist,
- esteetilist,
- sotsiaalset ja
- kehalist arengut,

et kujuneksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks. Arendada positiivset ellusuhtumist ja vajadust teadmiste järele ning õpioskusi nende kasutamiseks ja suunata hariduse rakendamine kodukoha kultuuri ja traditsioonide säilitamiseks.

Selleks on vaja:

- luua lapsele arengut soodustav keskkond, tagada turvatunne ja eduelamused ning toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta;

- soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja tunnustatud käitumisharjumistele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;
- toetada last ümbritseva maailma mõistmisel ja tervikliku maailmatunnetuse kujunemisel;
- toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid.

Vaimse kasvatuse eesmärgid

- Laps omandab (eakohasel tasemel) vastavalt oma arengutasemele põhiteadmisi, oskusi ja vilumusi õppekava poolt määratletud valdkondades.
- Laps oskab kasutada oma laienevat sõnavara ning väljendada oma mõtteid ja soove selges keeles.
- Laps oskab kuulata, vaadelda, uurida, leida seoseid; ta on uudishimulik, avatud kõigele uuele ja huvitavale ümbritsevas elus.
- Lapsel areneb mälu, mõtlemine, tähelepanu- ja keskendumisvõime, töövõime.

Eetilise kasvatuse eesmärgid

- Laps oskab olla tema ise, ta oskab kaitsta oma seisukohti, väärtustada oma tööd.
- Laps oskab teha valikuid, otsustada ja vastutada oma tegude eest, on koostöövõimeline ja teistega arvestav.
- Laps tunneb huvi oma kodu, kodumaa, kaaslaste, looduse ja kultuuri vastu, ta teab, kus riigis ta elab.
- Laps mõistab, et viisakas, aus ja julge olla on hea.

Esteetilise kasvatuse eesmärgid

- Laps oskab näha ilu looduses ja ümbritsevas elus.
- Lapsel areneb loovus ja rikastub fantaasia.
- Laps oskab ise ilu luua, tal tekib huvi erinevate kunstiliikide vastu.

Sotsiaalse kasvatuse eesmärgid

- Laps teab, et iga inimene on eriline; ta mõistab, et erinevatel inimestel on erinevad võimed ja oskused.
- Laps oskab tegutseda koos teiste laste ja täiskasvanutega.
- Laps tunneb igapäevaelu reegleid, peab neist kinni, võtab omaks head käitumistavad ja mõistab nende tähtsust igapäevaelus.
- Laps oskab väljendada oma tundeid, mõistab teiste tundeid, oskab paluda ja pakkuda abi.
- Laps teab ja tunneb, et kodu ja lasteaed on talle turvalised paigad.

Füüsilise kasvatuse eesmärgid

- Laps saab aru, et hea on olla terve.
- Laps oskab vastavalt ilmastikule ja füüsilisele tegevusele riietuda.
- Laps on aktiivne, tunneb rõõmu liikumisest, oskab tegutseda füüsilist arengut soodustavas keskkonnas, oskab täita eakohaseid/ oma arengule vastavaid ülesandeid.

- Laps saab hakkama eale /oma arengule vastavate käeliste tegevustega.
- Lapsel areneb peenmotoorika.

1.2 PEDAGOOGILISED PÕHIMÕTTED

Kogu meie lasteaia töö aluseks on *LAPS* ja tema *ARENG*.

Töös lastega juhindume järgmistest põhimõtetest:

MÄNG kui lapse põhitegevus ja olulisim õppeviis- soodustab lapse sotsiaalset, vaimset ja füüsilist arengut. Mängus kasutab laps kõike, mida ta juba teab ja oskab, kusjuures mäng tekitab vajaduse uute teadmiste järele. Kujuneb välja õppimisvalmidus, mis tagab edukuse koolis kui ka hilisemas elus.

Töö kavandamine **RÜTMI** järgi, see on kindel aasta, nädala ja päeva rütm. Rütm tagab lapsele turvalisuse ja soodustab elujõu arengut. Samuti annab rütm lasteaiaõpetajale parimad võimalused oma tööd läbi viia.

MUUSIKALINE ELEMENT, MUINASJUTT, NÄPUMÄNGUD, RINGMÄNGUD, KUNSTILINE TEGEVUS – läbivad igat päeva.

KORDAMINE, MATKIMINE, EESKUJU – mille läbi kujunevad harjumused ja vilumused. Lapse väärtushinnangute kujunemisel on asetatud pearõhk lasteaiaõpetaja enesekasvatusele- tema eeskuju väärivatele isiksuseomadustele.

TERVISLIK TOITUMINE, HÜGEENIHARJUMUSED, TASAKAALUSTATUD LIIKUMISKASVATUS, IGAPÄEVANE ÕUES VIIBIMINE – soodustavad lapse igakülget arengut ja tugevdavad lapse tervist.

INTEGREERITUS ERINEVATE AINETE VAHEL. Eelkoolieas loob ainete vaheliste piiride puudumine soodsa tausta laste arengu suunamiseks. Alushariduse raamõppekavas esitatud viis valdkonda: keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine – on seotud igapäevaste tegevustega, eelkõige mänguga. Nii kujutab arenguprotsess endast spiraali, kus uued teadmised, oskused ning muljed lisanduvad juba olemasolevatele, kuid kordkorralt kõrgemal tasemel

Kindlad reeglid ja piirid- igal asjal oma koht, iga asi omal ajal: ootamine, kordus, kindel päeva-, nädala-, aastarütm. Põhimõtteliselt tähendab see **HOIDA MAAILMA KORRAS**. Lapsed tajuvad täiskasvanu väärtushinnanguid ja püüdlusi alateadlikult- sõnadeta- seega tajuvad ka piire, mis nende tegevusele seatakse. Võimalikult vähe moraliseerida, käsutada ja keelata.

AVATUS PEREKONNALE JA KOOSTÖÖ VANEMATEGA. Toetada kodu püüdlusi lapse arendamisel, nõustada ja suunata vanemaid, analüüsida lapse arengut ja teavitada sellest vanemaid.

LASTE OMAALGATUSE JA LOOVUSE TOETAMINE. Lastele antakse võimalus rakendada enda seismist initsiatiivi ja tahet. Õpetaja ülesanne on olla hea

vaatleja ja tegutseja koos lapsega, märgata lapse elus tähtsaid hetki ja valmisolekuid ning anda impulsse arenguks.

TÖÖKASVATUS. Lapsed võtavad osa igapäevastest toimingutest, nagu toidunõude toomine, laua katmine, lillede kastmine, magamisasemete korrastamine. Kõiki tööprotsesse teevad lapsed koos täiskasvanuga.

VÄLJAKUJUNENUD TRADITSIOONID. Traditsioonid avalduvad ühistes pereüritustes, lastevanemateõhtutes, tähtpäevapidudes aastaringis, aga ka igapäevastes toimingutes. Traditsioonid liidavad õpetajaid, lapsi ja vanemaid.

LÄBI ENESEREGULATSIOONI JA KOOLITUSTE MEESKONNATÖÖKS VAJALIKE OSKUSTE KUJUNDAMINE. Hea mikrokliima ja positiivne suhtlemine lasteaiaõpetajate vahel on aluseks, et üldse saaks toimuda põhiprotsess lasteaia- lapse arendamine.

1.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Põhimõtted

- Õppe- ja kasvatuskorralduse põhimõtted tulenevad õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ning on kasvatava ja arendava tegevuse aluseks.
- Lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö. See lähtub lapsest ja on suunatud tervikliku arengukeskkonna kujundamisele. Lasteasutuse tegevus on perekonnale avatud.
- Lasteasutuses arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuses laste individuaalseid, vanuselisi, soolisi, rahvuslikke ja piirkondlikke iseärasusi, soodustatakse humaansete ja demokraatlike suhete kujunemist ja püsimist täiskasvanute ja eakaaslastega suhtlemisel.
- Kasvatamisel ja arendamisel väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teistest rahvustest laste kultuuri eripära.
- Kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu, lähtub konkreetsest, lapsele ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldus peab võimaldama lasteasutuse õpetajal töötada lapsega individuaalselt. Individuaalses töös arvestatakse laste iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda, arengupotentsiaali.
- Õppe- ja kasvatustegevus lasteasutuses toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütm, une- ja ärkveloleku aja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) ning lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.
- Laste kasvades ja arenedes väheneb päevakavas igapäevatoimingutele kulutatav aeg ning suureneb lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste osakaal.
- Laste igapäevatoimingud ja vabategevused võtavad olulise osa päevakavast, kuid annavad palju võimalusi ka laste arendamiseks, teadmiste ja oskuste kinnistamiseks.
- Lapse arengus on suur tähtsus mängul, selleks peab päevakavas kõige enam aega jääma. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse eneseteenindamisoskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi-oskusi.
- Lapse arengut soodustab aktiivset liikumist stimuleeriv, mitmekesiseid liikumisvõimalusi ja -kogemusi ning positiivseid eeskujusid pakkuv keskkond. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks võimalikult palju värskes õhus.

- Lasteasutuses toimub laste süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud arendamine ja harjumuste kujundamine peamiselt lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuses ning mängudes. Õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad (kodulooline põhimõte).

1.4 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS

- Õppe- ja kasvatustöö toimub liitruhmas eesti keeles.
- Õppe- ja kasvatustegevus toimub päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmi ning tegevused.
- Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid. See õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama.
- Kuue- kuni seitsmeaastaste laste päevakavas on tegevusi, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam tähelepanu osutatakse psüühiliste protsesside - taju, mälu, kujutluste, mõtlemise arendamisele ja õppimise alusoskuste - vaatlus- ja kuulamisoskuse, võrdlemis-, järjestamis-, loendamise-, mõõtmis- ja rühmitamisoskuse ning modelleerimisoskuse kujundamisele.
- Lasteaias valmistatakse vajadusel kooliks ette ka lapsi, kes ei ole lasteaias nimekirjas, Kuid kuuluvad teeninduspiirkonda.

1.5 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖD LÄBIVAD TEEMAD

Lapse arendamine ja kasvatamine toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu:

- MINA: nimi, laps, poiss, tüdruk;
- LAPSEPÕLV: laps kasvab, sünnipäev; lapse õigused;
- PEREKOND JA SUGULASED: ema, isa, õde, vend, vanavanemad; erinevad põlvkonnad, eluviisid ja kombed;
- INIMESE ELURING: sünd ja surm; noored ja vanad; lapsed ja täiskasvanud;
- KODU: kodumaja, koduõu, kodused tegevused, koduloomad;
- KODUKOHT: linn, maa, küla, alev, tänav;
- LASTEAED: lapsed, kasvatajad, suhted; sõber; mänguasjad, tegevused;
- TÄHTPÄEVAD JA PÜHAD;
- KOOL: lapsed, õpetajad; õppimine, õppevahendid;
- TERVISELE KASULIK JA KAHJULIK: liikumine, toit, puhtus; hammaste hooldamine; töö ja puhkus; sotsiaalne keskkond (sõbralikkus, teistega arvestamine, andestamine, vägivallatus); looduskeskkond (puhas vesi, õhk, ümbrus);
- INIMESE KEHA: tunne iseennast; poiss, tüdruk;
- OHUTUS JA TERVIS: ohud liikluses, looduses, kodus;
- TÄISKASVANUTE TEGEVUSED KODUS JA TÖÖL;
- ELUKUTSED;
- TÖÖ: vastutus ja kohustused; töö ja tasu; raha;
- KODU JA KODUMAA: rahvus ja emakeel; rahvushümn, -lipp, -lill, -lind;
- EESTLASTE RAHVATRADITSIOONID, -KOMBED: tavad seoses loodusega; rahvakalendri tähtpäevad;
- TEISED MAAD JA RAHVAD: lähemad naabrid, nende tavalisemad nimed, tavad; lapsed mujal maailmas;

- KODUKOHA LOODUS: kodu- ja metsloomad, puud, põõsad, rohttaimed, seened;
- AASTAAJAD: nende vaheldumine; muutused taime- ja loomariigis; inimeste riietus, tööd aias ja põllul, laste mängud ja lõbustused eri aastaegadel;
- ILMASTIKUMUUTUSED: öö ja päeva vaheldumine; tuul, sademed, temperatuuri muutumine;
- INIMENE JA LOODUS: loodushoid, looduskaitse, säästlikkus looduses;
- LOOMAD JA LINNUD: kodu- ja metsloomad ning -linnud; põhja- ja lõunamaa loomad ning linnud, öö- ja päevaloomad ning -linnud;
- LOOMADE JA LINDUDE VÄLIMUS JA KÄITUMINE ERI AASTA-AEGADEL: väliskuju, värvus, toitumine; pesa ehitamine; järglaste kasv ja areng;
- KALAD JA KAHEPAIKSED;
- TAIMED: taimede areng seemnete idanemisest viljade valmimiseni; erinevad kasvukohad; valguse- ja varjutaimed; põhja- ja lõunamaa taimed; puu- ja juurviljad jm;
- VALGUSE, SOOJUSE, VEE JA TOITAINETE TÄHTSUS TAIMEDE JA LOOMADE ELUS;
- AEG: varem-hiljem; eile-täna-homme; õhtu-hommik; päev ja öö; päev, nädal, kuu, aasta; nädalapäevad; kellaeg;
- RUUM: parem vasak, ees taga;
- TEHISMAAILM: masinad ja seadmed keerukad ja lihtsad, abilised ja ohuallikad; tehiskeskond ja looduskeskkond; jäätmed;
- LIIKLUS: liiklusvahendid, turvalisus liiklusvahendis; ohutu liiklemine jalakäijana, kodutee.

1.6 TÖÖ ERIVAJADUSTEGA LASTEGA

- Sügisperioodil (september-oktoober) selgitab õpetaja välja rühmas erivajadustega laste olemasolu laste arengut ja käitumist jälgides (individuaalsed vestlused lapsevanematega).
- Vajadusel koostab rühma õpetaja koostöös teiste pedagoogide, tervishoiutöötaja, logopeedi ning lapsevanemaga erivajadusega lapsele individuaalse arengukava neis valdkondades, milles laps abi vajab, et aidata teda järgi mahajäämuse osas või siis anda täiendavaid teadmisi ja ülesandeid andekatele sh. eriandekatele lastele.
- Kui lapsel on koordineerimise või liikumishäire, siis tegeleb temaga individuaalselt liikumisõpetaja korrigeerides harjutuste abil vajakajäämisi;
- Kui lapsel on kõnehäireid, suunab õpetaja ta logopeedi konsultatsioonile;
- Kui lapsel esineb mahajäämuse üldises arengus, tegeleb temaga rühma õpetaja süvendatult vastavalt koostatud individuaalsele arengukavale;
- Kui laps on muusikaalselt andekas, teeb temaga süvendatud individuaalset tööd muusikaõpetaja;
- Kui laps on andekas mõnes teises valdkonnas, siis tegeleb temaga rühma õpetaja vastavalt sellele lapsele koostatud kavale.
- Kavade koostamisel arvestatakse lapse arenguanalüüsi.
- Vajadusel konsulteeritakse ning tehakse koostööd erialaspetsialistidega.
- Toitlustamisel arvestatakse allergia ja muude lapse individuaalsete iseärasustega.

1.7 KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

- Lasteaia ülesandeks on toetada kodu lapse kasvatamisel ja arendamisel, s.t toetada lapse igakülgset arengut.
- Vestlused lastevanematega lapse individuaalsete iseärasuste ning tema soovide ja vajaduste paremaks tundmaõppimiseks.
- Lapsevanema nõustamine õppe- ja kasvatusküsimustes (rühmakoosolekud).
- Lastevanemate kaasamine lasteaia töösse ja tagemistesse: ühised ettevõtmised rühmas, peod, väljasõidud.
- Lastevanemate soovide, ettepanekute ja ideedega arvestamine õppekasvatustöö planeerimisel ja teostamisel.
- Lasteaia toimuvatest üritustest teavitatakse lastevanemaid stendil, infot antakse edasi ka telefoni või kirja teel.
- Meeldiva ja usaldusväärse suhtlemise saavutamine lastevanemate ja õpetajate vahel.

2. TEGEVUSED

2.1 LASTEAIA PÄEVAKAVA

- 7.00 - 8.30 laste lasteaeda tulek, valiktegevused
- 8.30 - 9.00 hommikusöök
- 9.00 - 9.30 ettevalmistus õppetevusteks
- 9.30 - 11.15 õppetevused
- 11.15 - 11.25 ettevalmistus õueminekuks
- 11.25 - 12.25 viibimine õues, mängud, jalutuskäigud
- 12.15 - 12.30 ettevalmistus lõunasöögiks
- 12.30 - 13.00 lõunasöök
- 13.00 - 15.00 päevane puhketund
- 15.00 - 16.15 mängud, valiktegevused
- 16.15 - 16.45 õhtuode
- 16.45 - 18.00 mängud toas või õues, kojuminek

2.2 NÄDALA TEGEVUSTE PLAAN

Õppetevused toimuvad kogu rühmaga, grupiti ja individuaalselt. Lapsed on jaotatud gruppidesse lähtuvalt nende vanusest ja arenguastmest. Palju tegevusi toimub individuaalselt.

Esmaspäev

vaatlemine –uurimine
lugemine-kirjutamine
käeline tegevus
liikumistegevus

Teisipäev

kuulamine-kõnelemine
võrdlemine- arvutamine

muusika

Kolmapäev

kuulamine-kõnelemine
käeline tegevus
liikumistegevus

Neljapäev

kuulamine-kõnelemine
muusikaline tegevus
lugemine- kirjutamine

Reede

kuulamine - kõnelemine
kunstiline tegevus
võrdlemine- arvutamine

3. ÜLDPÄDEVUSED

3.1. KEHALINE ARENG

- on kehaliselt aktiivne, valitseb oma liigutusi ja liikumist ruumis ja maastikul
- kontrollib oma keha asendit, rühti kõndimisel, istumisel, seismisel, säilitab tasakaalu
- oskab käsitseda mängu- ja spordivahendeid
- käsitseb õigesti pliitsit, pintsli, kääre, naasklit, söögiriistu
- arvestab ohutusnõudeid liikumisel ja liiklemisel

3.2. VAIMNE ARENG

- kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust
- hääldab kõiki häälikuid õigesti, kõne on arusaadav, kõnes kasutab täislauseid
- oskab kirjeldada esemeid, olukordi, nähtusi, oskab sõnastada oma mõtteid, tundeid
- tunneb tähti, loeb mõned sõnad kokku, oskab kirjutada suuri joonistähti ja nendest lihtsamaid sõnu üles märkida
- loendab esemeid ja nimetab arve1–10-ni, liidab ja lahutab 5-piires
- orienteerub hulkades, oskab neid moodustada ühe ja mitme tunnuse alusel, oskab võrrelda erinevaid hulki

3.3. SOTSIAALNE ARENG

- käitub üldtunnustatud käitumisnormide kohaselt, analüüsib oma käitumist
- on suuteline kestvaks tahtepingutuseks
- suhtleb vabalt eakaaslastega, julgeb suhelda täiskasvanutega
- võrdleb ennast ja oma toimingute tulemusi eakaaslaste omadega
- seab eesmärged ja viib need lõpuni

- oskab abi küsida eakaaslastelt ja täiskasvanutelt
- iseseisev eakohastes tegevustes
- täidab täiskasvanu sõnalisi korraldusi

4. HINDAMISEST LASTEAIAS

Hindamise aluseks on Vabariigi Valitsuse 15.oktoobri 1999.a. määrus nr.315

4.1 ÜLDSÄTTED

- Lapse arengu hindamine toimub “Koolieelse lasteasutuse seaduse” põhjal “Alushariduse raamõppekava” põhimõtete alusel.
- Lasteaia õpetaja jälgib lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlblist arengut. **Üks kord aastas** - õppetegevuse lõpul - annab lasteaia õpetaja lapsevanemale tema lapse edenemise kohta **suulise hinnangu**.
- Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinatsiooni, kõndi, rühti, tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.
- Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut, kaasa arvatud kõne kasutamine ja mõistmine.
- Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste ja mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, kollektiivis kohanemist, kõlblist ja esteetilist arengut.
- Lapse arengu hindamisel kasutatakse **vaatlusmeetodit** (individuaalsed vaatluslehed) ja **tööde analüüs** 3-7-aastastele, lisaks **intervjuud** koolieelikutele. Kasutatavaid meetodeid tutvustatakse vanematele lastevanemate koosolekul enne õppetegevuse algust. **Tunnustatakse toimetulekut, arenemist** (edasiminekut), **positiivseid hoiakuid, huvi**. Arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustatakse lapse saavutusi.
- Vaatluslehtede täitmisel ja tööde analüüsil on aluseks lapse arengu eeldatavad tulemused kolme-, viie- ja seitsmeaastaseks saamisel. Need esitab õpetaja kehalise, vaimse ja sotsiaalse arengu näitajatena.
- Kooliminejatele väljastatakse koolivalmiduse kaart.

4.2 LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

4.2.1 Kaheaastased lapsed

Mänguoskused

- mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti
- mängib matkimismänge (nuku söötmine taldrikust jm)
- laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga

Tunnetus- ja õpioskused

- suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta
- suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti
- osutab nimetatud esemele

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- joob tassist
- aitab täiskasvanul mänguasju ära panna
- üritab iseseisvalt süüa
- võtab seljast lihtsamaid kinnitusega riideid
- leiab rühmas oma käterätiku ja poti
- algib teisi lapsi ja tunneb huvi nende vastu
- teab oma ees ja perekonnanime
- väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad ruttu

Valdkond Mina ja Keskkond

- oskab näidata oma kehaosi

Valdkond Keel ja kõne

- valib ja vaatab pildiraamatut
- suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes
- kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõna (siia, seal, nii)
- saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane..., jm
- vastab täiskasvanu küsimustele mis? kes? kus? ühe või kahe sõnalise ütlusega

Valdkond Matemaatika

- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike)
- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju või suurus) alusel

Valdkond Kunst

- kritseldab pliiatsitega
- osaleb meelsasti kunstitegevustes

Valdkond Muusika

- tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast
- kuulab ja jälgib õpetaja laulu
- mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille

Valdkond Liikumine

- tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest
- viskab ja veeretab palli
- jookseb palli või rõnga järel
- ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste
- kõnnib abiga trepist üles ja alla
- oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk

4.2.2 Kolmeaastased lapsed

Mänguoskused

- mängib sageli 2-3 lapsega

- mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min
- kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus

Tunnetus- ja õpioskused

- plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga
- tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta
- tunneb end ära peegli ees
- suudab teha valikuid

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. vajab abi nõõpide, paelte, lukkude puhul
- paneb oma asjad kokku meeldetuletamisel
- meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab
- küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga
- peseb ja kuivatab käsi ja nägu
- ütleb küsimise korral oma eesnime
- reageerib lihtsatele juhiste ja korraldustele
- oskab lohutada haiget saanud sõpra

Valdkond Mina ja Keskkond

- ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonna nime
- vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk
- teab helkuri kasutamise vajalikkust
- oskab nimetada erinevaid ilmastiku nähtusi (sajab lund, vihma jne)
- oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti
- nimetab toiduaineid
- oskab osutamise korral nimetada lille, puud
- oskab näidata looma ja linnu kehaosi

Valdkond Keel ja kõne

- on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme
- osaleb dialoogi
- oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb?
- keerab ükshaaval raamatulehti
- nimetab tegevusi pildil
- loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust
- kommenteerib enda ja /või kaaslase tegevust 1-2 lausega

Valdkond Matemaatika

- asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale
- rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks
- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike – paks, pikk- lühike)
- loendab nelja piires ja tunneb arvude rida 4-ni

Valdkond Kunst

- hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga

- kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm
- veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini
- leiab samasuguse vormi ja värviga eseme

Valdkond Muusika

- oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm
- liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule
- püüab õpetajaga kaasa laulda

Valdkond Liikumine

- kõnnib trepist üles ja alla
- viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga
- kõnnib paaris
- kõnnib üle takistuse
- roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga
- sooritab põhiliikumisi
- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega

4.2.3 Neljaaastased lapsed

Mänguoskused

- mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes ~ 15 minutit
- mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängutegevusi

Tunnetus- ja õpioskused

- suudab osaleda rühma ühistööde teostamises
- järgib lihtsaid reegleid
- plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme
- saab aru mõistatustest ja lihtsamates piltlikest võrdlustest

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- paneb jalanõud ise õigesti jalga
- tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi
- lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale
- palub ja tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”
- tahab olla iseseisev
- peseb ja kuivatab käsi ilma abita
- tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda
- korrastab vajadusel mängu ja töökoha
- räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada

Valdkond Mina ja Keskkond

- nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud
- oskab nimetada ruume lasteaias ja teab nende otstarvet
- teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata
- teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi

- teab sebra tähendust
- teab helkuri kasutamise vajalikkust
- teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid
- eristab ja nimetab ööd ja päeva

Valdkond Keel ja kõne

- oskab öelda ees – ja perekonnanime
- kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond ja rindlauseid
- jutustab kahe-kolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest
- mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti
- mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne)
- eristab häälikut häälikute reas

Valdkond Matemaatika

- kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks
- laob detaile suuruse järgi
- saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem)
- sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus)
- nimetab ringi, ruutu, kolmnurka
- loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni

Valdkond Kunst

- kleebib detaile, kujundeid
- lõikab läbi pabeririba
- hoiab pliatsit õigesti käes
- värvib piirjoonte sees
- käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse
- nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge)

Valdkond Muusika

- oskab kasutada löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms
- laulab vabalt voolava häälega
- alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt
- liigub vastavalt muusika iseloomule
- liigub ringis üksi, paaris
- kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped)
- kordab liisusalme ja luuletusi

Valdkond Liikumine

- sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme
- kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega
- kõnnib tasakaalupingil
- ronib varbseinal vahelduva sammuga
- viskab palli paaris
- hüppab paigalt kaugust
- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes
- sooritab koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi

4.2.4 Viieaastased lapsed

Mänguoskused

- Liitub kaaslastega arvestavalt käimasoleva mänguga
- Järgib mängureegleid
- Etendab/võtab mängudes erinevaid rolle
- Mängib fantaasiamänge
- Organiseerib mängu, määrab reegli ja kaasab teisi

Tunnetus- ja õpioskused

- Osaleb ühistegevustes rõõmuga
- Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit
- Püüab korrigeerida oma käitumist või tegevust vastavalt täiskasvanu juhistele

Sotsiaalsed – ja enesekohased oskused

- Püüab vastuvõetaval viisil toime tulla tugevate tunnetega
- Saab hakkama lihtsamate konfliktolukordade lahendamiseks
- Väljendab oma emotsioone ja oskab neid nimetada (olen kurb, rõõmus jms)
- Püüab oodata oma järjekorda rahulikult
- Kasutab elementaarseid viisakusreegleid (teretab, tänab, palub)
- Osaleb vestluses, lastes ka teistel rääkida
- Teab ja püüab järgida rühma reegleid
- Saab riietumisega iseseisvalt hakkama (va paelte sidumine)

Valdkond Mina ja Keskkond

- teab oma ees-ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid
- teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid
- oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi
- nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa
- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu
- oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada
- mõistab, miks on vaja istutada puid ja taimi
- teab, kuidas sõiduteed ületada
- teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust
- loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
- oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad

Valdkond Keel ja kõne

- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid
- moodustab grammatiliselt õigeid lauseid
- suudab määrata hääliku olemasolu sõnas
- suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmustes oma elus, nähtud või kuulnud jutus
- märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes
- reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi

- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime
- teab peast liisusalme ja luuletusi

Valdkond Matemaatika

- järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi
- oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust
- oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme)
- tunneb ja nimetab vähemalt 8 värvust
- järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi
- näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui

Valdkond Kunst

- kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid
- lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi
- kasutab joonistusvahendeid liigse surveta
- joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm

Valdkond Muusika

- liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele
- laulab ilmekalt, puhta intonatsiooniga
- õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõnda aasta jooksul õpitud laulu
- kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne)
- mängib raskemaid rütmipille (triangel)

Valdkond Liikumine

- kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes
- valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi
- seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel
- mängib kollektiivseid võistlusmänge
- õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise
- kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt
- oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külgalopp, hüpakamm

4.2.5 Kuueaastased lapsed

Mänguoskused

- osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist
- tuleb toime erinevate rollide täitmisega; matkib mängus täiskasvanute rolle
- tuleb toime mängureeglite selgitamisega
- osaleb äraarvamismängudes

Tunnetus ja õpioskused

- suudab vestluses oma järjekorda oodata
- suudab tegevusele keskenduda vähemalt 20- 30 minutit
- kasutab tegevusi planeerides sisekõnet
- järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- abistab ja kiidab teisi
- sõlmib sõprussuhteid teiste lastega
- hoiab korras õppe- ja mänguasjad
- tunneb ja täidab lauakombeid
- seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia
- eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted
- järgib sotsiaalset rutiini

Valdkond Mina ja Keskkond

- teab nädalapäevade järjestust
- nimetab oma lasteaia ja rühma nime
- teab raha otstarvet
- oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli
- oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias
- teab, miks on vaja prügi sorteerida
- kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist
- teab, millised toiduained tekitavad hambauuke
- teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras
- seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada
- oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda
- soovib osaleda looduse korrastamise
- oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi
- nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust

Valdkond Keel ja kõne

- kirjutab loetavalt oma ees – ja perekonnanime
- tunneb enamuse tähtedest
- oskab hääldata, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad)
- oskab sünteesida häälitud sõna
- jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada
- suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangut
- oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne)

Valdkond Matemaatika

- võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui)
- oskab vähendada ja juurde panna 1 – 3 piires
- nimetab arve 1-10
- loendab hulga elemente 1 -10-ni
- oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid
- oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida
- mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga
- järjestab raskuse ja paksuse järgi

Valdkond Kunst

- lõikab välja lihtsamaid kujundeid
- oskab joonistada kujundeid
- voolib loovalt
- oskab kasutada pliiatsiteritajat
- murrab paberi kokku joont mööda

Valdkond Muusika

- oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpakamm, galopp
- oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängude juurde
- laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule (vaikselt, valjult, kiirelt, aeglaselt)
- julgeb esineda üksi solistina
- tantsib polkasammuga
- oskab kirjeldada muusika iseloomu

Valdkond Liikumine

- käsitseb mängu ja spordivahendeid juhendatud aktiivsetes tegevustes ja loovmängudes
- säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu
- ronib varbseinal ja vahelduva sammuga ja täidab lisaülesandeid
- püüab, viskab, põrgatab palli
- hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt
- teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires (kõhuli lamang, harkiste)

4.2.6 Seitsmeaastased lapsed

Mänguoskused

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
- täidab mängudes erinevaid rolle
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

Tunnetus – ja õpioskused

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
- tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada

- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

Sotsiaalsed oskused

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise
- osaleb rühma reeglite kujundamisel
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd
- loob sõprussuhteid
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
- selgitab oma seisukohti

Enesekohased oskused

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele
- algatab mängu ja tegevusi
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt

Valdkond Mina ja keskkond

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele
- tähtsad

- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

Valdkond Keel ja kõne

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid,
- vahendab ka oma tundeid
- kasutab kõnes liitlauseid
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid
- tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kiriapildis ära mõned sõnad
- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

Valdkond Matemaatika

- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi
- järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
- oskab öelda kellaega täistundides
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms)
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid

Valdkond Kunst

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid

- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

Valdkond Muusika

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis
- liigub vastavalt muusika meeleolule
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu

Valdkond Liikumine

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne)
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi

MÄNG - TÖÖ

NIMI	TÖÖ OSKUSED SUHTLEMINE	MÄNG TASE OSKUSED	KOOSMÄNG
KUUPÄEV			

KÄELISED TEGEVUSED

NIMI	PINTSLI HOID	VÄRVIDE KASUTAMINE	KÄÄRIDE KASUTAMINE	KONTUURIDE LÕIKAMINE
KUUPÄEV				

KULTUUR - HÜGIEENILISED HARJUMUSED

NIMI	RIIDESSE PANEMISE OSKUS	PAELTE SIDUMINE	"TERE" "HEAD AEGA" ÜTLEMINE	KÄTEPESU	SÖÖGI KULTUUR	LUSIKAS	KAHVEL	NUGA + KAHVEL
KUUPÄEV								

KEHALINE KASVATUS

Nimi	Kõnd. Käte- jalgade töö asend. Oskused	Jooks. Käte- jalgade töö asend. Oskused	Hüpped sulg- hüpped hark- hüpped	Harjutuste soorita- mine	Põhi- harjutused rõnga veeretamine	Pallivisked (sooritamine) vise+püüdm.	Vise	Kaugus- vise	Ronimine (soorita- mine) vahelduv alt käsi, jalg	Läbi pugemine	Kõnd. Kald- kõnd. Pingil maandu- mine	Tähele- panu L/m - des	Osavõtt tundides
Kuupäev													

4.3 KOOLIVALMIDUSKAART

Lasteasutuse nimetus: KERGU LASTEAED-ALGKOOL

1. Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg (isikukood):

Rühma õppekeel:

Kodune keel(-d):

Lasteasutuses käidud aeg:

2. Lapse arengunäitajad:

2.1 Tunnetus- ja õpioskused:

2.2 Sotsiaalsed ja mänguoskused

2.3 Enesekohased oskused:

2.4 Kõne areng:.

2.5 Üldfüüsiline areng:

3. Kokkuvõtte lapse koolivalmidusest

3.1 Lapse arengu tugevad küljed:

3.2 Lapsel toetamist vajavad küljed, soovitused edaspidiseks:

3.3 Arvamus koolivalmiduse kohta:

Pedagoogid:

Lasteasutuse direktor:

Kuupäev ja aasta:

Lapsevanem /-d :

5. ÕPPEKAVA TEEMADE JAOTUS

SEPTEMBER

Tere lasteaed. Taaskohtumine.
Sügis aias: puu- ja aedviljad
Sügis metsas
Sügisvärvid

OKTOOBER

Terve laps
Inimese eluring
Tunne iseennast
Raamat-minu sõber

NOVEMBER

Meenutusi sügisest. Hingedepäev.
Isadepäev. Isad, vanaisad- tublid, tugevad.
Mina, minu pere. Suured ja väikesed.
Mina ja minu kodukoht
Kadripäev. Vanarahva kombed.

DETSEMBER

Ettevalmistus jõuludeks. Jõuluootus.
Päkapikud ja nende tegemised.
Ettevalmistus jõulupeoks.
Jõulukombed.

JAANUAR

Talvine mets. Linnud.
Loomad talvel. Mets- ja koduloomad.
Talvelõbud.

VEEBRUAR

Liiklus. Ohud meie ümber.
Mina ja lasteaed.
Vastlad. Sõbrapäev.
Mina ja kodumaa.

MÄRTS

Ennemuistsed lood.
Toa ja lõunamaa taim
Vesi ja veeloomad
Töö ja elukutsed

APRILL

Kevade algus.
Kevadpühad
Ohutus ja tervis
Kevadlilled + ravimtaimed.

MAI

Kevadised tööd.
Minu ema on kõige armsam
Üks päev minu elus
Kevad on täies hoos

JUUNI

Loodusvaatlused matkaradadel
Jaanipäev

JUULI

Kollektiivpuhkus

AUGUST

Tere lasteaed
Tutvumine uute lastega
Mängud õues ja jalutuskäigud matkaradadel

6. TEGEVUSKAVAD

6.1 KEEL JA KÕNE

EESMÄRGID:

- kujundada oskust tulla toime igapäevasuhtluses kaasvestlejana, kuulajana, algatajana;
- äratada huvi lugemise-kirjutamise vastu, kujundada lugemise- kirjutamise alusoskused;
- rikastada laste tundemaailma ja pakkuda positiivseid elamusi lastekirjanduse ja muude eakohaste tekstide abil;
- julgustada last ennast väljendama, esinema;
- toetada ja suunata last kõnes õige häälduse, õigete grammatiliste vormide ja lauseehituse kujunemisel.

ÕPISISU:

- Keelt ja kõnet arendatakse kõikides tegevustes: vestlustes, jutustamisel, lavastamisel ja lavastustes esinemisel, muinasjuttude kuulamisel, vaatlustel, õppekäikudel, olmetoimingutes, maalimisel-voolimisel, laulmisel, mängudes jm. Kõigis nendes tegevustes omandavad lapsed mitmesuguseid teadmisi ja oskusi, esmajoones rikastub nende sõnavara, areneb kõne mõistmine.
- Igas tegevuses on kõnearenduslik osa: lapse kõne arengule vastavate lausemallide kasutamisel harjutatakse teemakohaseid sõnu erinevates muutevormides, harjutatakse õiget hääldamist.
- Õppemängudes harjutatakse ka selge diktsiooniga grammatiliselt õiget kõnet, rakendub loomulik huvi sõnadega mängimise vastu.

- Grammatilised vormid omandatakse lauses. Spetsiaalseid mänge grammatiliste vormide harjutamiseks kasutatakse alates 3. eluaastast. Lasteasutuse õpetaja kõne peab olema kirjakeele normidele vastav.
- Lugema ja kirjutama õppimine algab raamatuga tutvumisest. Väga tähtis on lastele ettelugemine, oluline on loetava žanriline mitmekesisus.
- Hääldamine. Lapsega suhtlemine. Keele- ja huultemängud, silbimängud; mängituslaulud, häälikumängud. Last ergutatakse harjutusi matkima, neis aktiivselt osalema. Diktsiooniharjutused, välteharjutused. Keeruliste (ka mitmesilbiliste) sõnade hääldamine.
- Sõnavara. Sõnavara laiendamine: tegevuste, esemete, nähtuste, nende omaduste nimetamine. Sõnamängud. Sõnade moodustamine analoogia alusel: liitmine ja tuletamine. Sõnade tähenduse täpsustamine. Sõnavara kasutamisele üles ehitatud mängud: antonüümid (nt sirge- kõver; must- valge; must- puhas; suurendama- vähendama) ja sünonüümid (nt avar- lai; ütlema- sõnama- lausuma); liiginimetused ja üldmõisted (nt lind - pääsuke, kuldnokk jne; mänguasi - nukk, auto, klots jne).
- Kuulamine ja kõnelemine. Täiskasvanu kõne (korraldused, selgitused, jutukesed) kuulamine ja mõistmine. Täiskasvanu loetud ja helikandjalt kuuludud teksti mõistmine. Soovide väljendamine. Teiste ja enda tegevuse kommenteerimiselt mitmelausealise vastuse ja dialoogini.
- Grammatiliste vormide tähenduse mõistmine ja nende kasutamine õppemängudes, küsimustele vastates: kõrvutatakse ainsuse omastavat ja osastavat, ainsuse nimetavat ja mitmuse nimetavat (ka sõnaühendis, nt must lind- mustad linnud); harjutatakse kasutama sise- ja väliskohakäändeid (paneb lauale, ämbrisse; elab maal, metsas; on aknal, liivakastis; võtab ämbrist, seinalt); oleviku ja lihtmineviku 1. ja 3. pööret (sõön, sööb; sõin, sõi); kindlat ja käskivat kõneviisi (Mart loeb; palun loe) ning umbisikulist tegumoodi (loetakse, toodi); täis- ja osasihitist (ava aken - ema avab akna), võrreldakse omadussõnu (suur- suurem; halb- halvem). Tegusõnu kasutatakse kõikides pööretes.
- Jutustamine olu- ja saripildi abil, sündmusest või vahetust praktilisest tegevusest (abiks suunavad küsimused). Esemete, olendite ja nähtuste kirjeldamine. Lavastusmängud. Ümberjutustused. Jutule puuduva lõpu, alguse ja pealkirja mõtlemine (jutukese täiendamine ja korrigeerimine).
- Ettevalmistus lugemiseks ja kirjutamiseks. Lause eristamine tekstis. Lausest sõnade leidmine. Tähtede õppimine. Sõnades häälikute eristamine ja nende järjekorra määramine. Sõnade võrdlemine häälikkoostise alusel: lühikeste ja pikkade häälikute eristamine kuulmise teel täiskasvanu võrdleva häälde alusel ja järelehäälamine (tigu-tikku). Häälikute võrdlemine kõlavuse (häälikurühma kuuluvuse) alusel. Sõnade kokkulugemine. Loetud sõna kontrollimine tähenduse järgi. Suurtähtede (joonistähed) ja numbrite kirjutamine (koos vajalike eelharjutustega). Kirjatehnilised harjutused erinevate vahenditega (kriit, pliiats jm).

ÕPITULEMUSED:

- oskab kuulata kirjanduspala;
- vastab küsimustele (kasutab lauset)
- oskab koostada mõnelauselisi jutukesi antud teemal;
- oskab esitada lihtsamaid rolle.

6.2 MATEMAATIKA

EESMÄRGID:

- kujundada ja/või korrastada esemete maailm, et laps suudaks selles
- orienteeruda, mõista ja kasutada olulisemaid ajalis-ruumilisi seoseid ning sooritada igapäevatoiminguid;
- luua kujutlused arvudest, suurustest, kujunditest;

6.2.1. 2 – 5 AASTASED

ÕPISISU:

KUJUND	ring, kolmnurk, ruut,
RÜHMITAMINE	ühesuguste esemete hulk, rühmitamine;
JÄRJESTAMINE	kahe tunnuse alusel (värvuse ja suuruse);
HULGAD, LOENDAMINE	võrdlemine: sama palju, vähem, rohkem, 5-ni loendamine;
SUURUSED	suurem, väiksem, rohkem, vähem, lai, kitsas; suuruste pikkuste mõõtmine sammudega ja vahenditega;
RUUM	all - peal, taga - ees, kaugel - lähedal, vasakul - paremal;
AEG	öö – päev, hommik – õhtu, eile – täna – homme, varem – hiljem, enne – pärast, vanem – noorem;

SEPTEMBER

- tunda põhivärve: punane, kollane, roheline, sinine, must, valge, pruun + oranž, lilla, roosa;
- tunda kolme vormi: ring, kolmnurk, ruut;
- mõisted: suur - väike, suurem kui – väiksem kui;
- mõisted: üks – palju, kasutamine ümbruskonna kirjeldamisel;
- eristada paremat ja vasakut kätt, määrata esemete asukohta lapse enese suhtes sõnadega paremal ja vasakul;
- Õ/M “Missugune pall on kotis”
- Õ/M “Mis on kadunud?”.

OKTOOBER

- mitmesuguseid esemeid ühe ühise tunnuse järgi (värvuse ja kuju) liigitada;
- mõisted: pikk – lühike;
- leida ühte hulka kuuluvate esemete ühine tunnus (näit. punased pallid jne);
- esemete võrdleme;
- tunda värve;
- arvude 1, 2 loendamine;
- arvu 2 tuletamine ühe juurde lisamise teel
- Õ/M “Imekotike“
- Õ/M “Mis on kadunud”.

NOVEMBER

- värvid;
- kujundid;
- esemete kuuluvus või mittekuuluvus hulka;
- mõisted: pikk- lühike, pikem kui – lühem kui; ühepikkused;
- mõõtmise, võrdlemise laiuse järgi;
- arvude 1, 2, 3 loendamine;
- arvu 3 tuletamine ühe lisamise teel;
- Õ/M “Lisa täpselt samapalju”;
- Õ/M “Mis on muutunud?”.

DETSEMBER

- värvid;
- kujundid;
- eraldada ühise tunnusega esemed ühte rühma, nimetada neid ühise tunnuse järgi;
- mõisted: päev õhtu, öö;
- võrrelda algul kahte eset, seejärel mitut, asetada neid kasvavasse või kahanevasse järjekorda;
- mõisted: üleval, all, ees, taga;
- Õ/M “Too mänguasju”
- Õ/M “Imekotike”.

JAANUAR

- laduda kujundeid erineva suuruse ja värvuse järgi;
- tutvustada erinevaid pikkuste mõõtmise võimalusi;
- ajamõisted: eile, täna;
- loendamine 1, 2, 3, 4, 4 tuletamine;
- konkreetsete esemete loendamine, loendamise tuletamise sõnastamine (näit. “kolm lille”, osata vastata küsimusele “Mitu loendasid?”)
- laduda ringidest “lumememm”
- mõisted: hommik, päev, õhtu, öö.

VEEBRUAR

- õpetada määrama enda asukohta ruumis ümbrisevae esemete suhtes sõnadega: siin, seal, minu ees, minu taga;
- rühmitada esemeid ühise tunnuse järgi (värvuse, kuju, suuruse);
- mõisted: kõrgel, madalal;
- geomeetristest kujunditest mustrite ladumine;
- loendamine 1, 2, 3, 4 – ni;
- Õ/M “Kus on mänguasi?”
- Õ/M “Mitmes on karu?”.

MÄRTS

- mõisted: noor - vana, noorem kui – vanem kui;
- nõõpidest laduda perekond. Nimeta mitu liiget on perekonnas?
- mõiste: paar
- värvid, värvilistest pulkadest trepi ladumine;

- õpetada siduma suurustunnuseid värvuse- ja vormitunnusega ümbritsevate esemete kirjeldamisel;
- Õ/M “Leia paariline”
- Õ/M “Otsi esemeid käskluse järgi”.

APRILL

- pikkuse mõõtmine kokkulepitud mõõtühikuga;
- loendamine 1, 2, 3, 4, 5, arvu 5 tuletamine;
- mõisted: pikem, lühem, esimene, viimane, vasak, parem;
- esemete asukoha kirjeldamine teiste esemete suhtes;
- osahulkade ühendamine üheks hulgaks;
- mõiste: ühevanused;
- Õ/M “Mis on puudu?”.

MAI

- esemete hulga võrdlemine sõna “võrdselt” abil;
- mõisted: kiiresti, aeglaselt;
- tutvustada raskuste mõõtmise võimalusi ja ühikuid gr, kg;
- mõisted: eile, täna, homme;
- mõisted: ühepikkused – sama pikad
 ühesuurused - sama suured
 ühelaiused – sama laiad
 ühekõrgused – sama kõrged
 ühepaksused – sama paksud;
- Õ/M “Mida, millal tegid?”;
- Õ/M “Otsi samasugust!”.

JUUNI

- Õ/M “Looduslik materjal”
- Jaanipäeva traditsioonid
- Kodutalu ja pere-elamud

AUGUST

- Tutvumine lasteaia töötajatega ja ruumidega
- Tutvumine uute lastega
- Uute mängude õppimine

ÕPITULEMUSED:

Lapsed peavad tundma:

- põhivärve: punane, kollane, sinine, roheline, must, valge + lilla, roosa, pruun, oranž;
- lihtsamaid tasapinnalisi kujundeid: ring, ruut, kolmnurk;
- arvude 1-3 ja 1-5 järjestamist

Lapsed peaksid oskama:

- järjestada ja rühmitada esemeid
- määrata esemete hulga tunnus ja jaotada esemeid kahe erineva tunnuse alusel
- Loendada 5 piires.

6.2.1. 6 – 7 aastased

EESMÄRGID:

- Kujundada ja korrastada esemete maailm nii, et laps suudaks orienteeruda esemete maailmas, mõista ja kasutada aegruumilisi seoseid ja sooritada igapäevatoiminguid.
- Luua kujutlus arvudest, suurustest ja kujunditest.
- Arendada fantaasiat, õiget keelekasutamist ja väljendusoskust.
- Arendada iseseisva mõtlemise oskust.
- Valmistada kätt ette numbrite kirjutamiseks.
- Tunda numbreid kahekümneni.
- Liita, lahutada kümne piires

ÕPISISU:

- värvide tundmise kinnistamine;
- värvitoonide nimetuste kasutamine ümbruskonna kirjeldamisel;
- esemete järjestamine suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- orienteerumine ruumis – all, üleval, peal, ees, kõrval, taga, viimane;
- hulkade moodustamine, võrdlemine; mõisted “rohkem”, “vähem”, “ühedalju”;
- loendamine 12-ni;
- geomeetriliste kujundite rühmitamine ühise tunnuse alusel;
- liitmine ja lahutamine 5 piires;
- kella õppimine.

SEPTEMBER

- loendame viieni;
- uus arv kuus;
- arvukaardid, järjestamine kuueni;
- mõisted: “kõrge”, “madal”;
- geomeetriliste kujundite rühmitamine värvuse järgi;
- pulkade reastamine pikkuse järgi;
- mõistete “rohkem”, “vähem”, “ühedalju” kinnistamine;
- konstrueerimine: minu lasteaed.

OKTOOBER

- loendamine kuueni;
- loendamine kuulmise järgi;
- geomeetriliste kujundite rühmitamine värvuse ja suuruse järgi;
- mõisted “pikem”, “lühem”;
- esemete reastamine pikkuse järgi;
- mõisted: “vasakul”, “paremal”;
- Õ/M “Kes tuli hiljem, kes varem?”;
- Õ/M “ Mis on kadunud?”;
- Konstrueerimine: keha, labidas, käru.

NOVEMBER

- loendamine kuueni;
- uus arv seitse;
- ruudu ja ristküliku eristamine;
- hulkade 1: 1 vastavusse seadmine – mõiste “ühepalju”;
- värvitoonid – tume, hele;
- mõõtmine, võrdlemine laiuse järgi;
- Õ/M “Lisa täpselt samapalju”;
- konstrueerimine: kujundite moodustamine (abimaterjalidest).

DETSEMBER

- loendamine seitsmeni;
- uus arv kaheksa;
- geomeetriliste kujundite nägemine ümbritsevates esemetes;
- mustrite koostamine 2-3 elemendiga;
- esemete asukoha määramine, mõisted “vasakul”, “paremal”;
- Õ/M “Päev ja öö”, “Hommik ja õhtu”;
- konstrueerimine: päkapikumaja;
- Õ/M “Numbrileht”;

JAANUAR

- loendamine kaheksani;
- uus arv üheksa,
- eelnev ja järgnev arv;
- mõisted: “paks”, “õhuke”;
- ajamõisted “eile”, “täna”, “homme”;
- mittekuuluva eseme leidmine hulgast,
- öeldud arvu järgi hulga moodustamine;
- pallimäng “Ütle vastand”;
- Õ/M “Järjesta pildid”;
- ajamõiste: kell “veerand”, “pool”, “kolmveerand”.

VEEBRUAR

- loendamine üheksani;
- uus arv kümme;
- numbrikaardi kasutamine;
- kujundi nimetuse sõltuvus nurkade suhtes;
- nädalapäevade nimetused;
- mõisted: “kõrge”, “madal”;
- enda asukoha määramine: “siin”, “seal”, “minu ees, taga”;
- geomeetriliste kujundite tundmaõppimine kompimise teel;
- konstrueerimine: inimene;
- Õ/M “Kus sa oled?”.

MÄRTS

- loendamine kümneni;
- uus arv üksteist;

- kuude nimetused;
- numbrikaardi kasutamine;
- järgarvud;
- mõisted: “noor”, “vana”, “noorem kui”, “vanem kui”;
- mõiste: “paar”;
- hulkade võrdlemine;
- konstrueerimine: linnu pesakast;
- ajamõiste: kell “veerand”, “pool”, “kolmveerand”, “täistund”.

APRILL

- loendamine üheteistkümneni;
- uus arv kaksteist;
- nädalapäevade nimetused;
- aastaajad;
- esemete asukoha kirjeldamine teiste esemete suhtes;
- hulga moodustamine antud arvu võrra – “rohkem”, “vähem”;
- mõisted: “lähedal-kaugel”, “kiiresti-aeglaselt”;
- Õ/M “Kadri peidus”.

MAI

- loendamine kaheteistkümneni;
- arvukaartide järjestamine;
- mittekuuluva eseme leidmine hulgast;
- mõisted: “pikk-lühike”, “kitsas-lai”;
- jätkka mustrit;
- konstrueerimine: lilled;
- liitmine, lahutamine viie piires.

JUUNI

- Õ/M “Looduslik materjal”
- Jaanipäeva traditsioonid
- Kodutalu ja pere-elamud

AUGUST

- Tutvumine lasteaia töötajatega ja ruumidega
- Tutvumine uute lastega
- Uute mängude õppimine

ÕPITULEMUSED

- laps järjestab esemeid pikkuse,
- laiuse, kõrguse järgi; annab vajaliku hulga esemeid;
- oskab näha ja nimetada 3-7 eseme ühist tunnust;
- oskab kasutada ruumi ja aja mõisteid – “all-üleval”, “peal-ees”, “kõrval-taga, viimane”, “eile-täna-homme”, “hommik”, “päev”, “õhtu”;
- tunneb kella;
- loendab numbreid 12-ni;
- oskab liita-lahutada 5 piires;
- teab nädalapäevi, kuude nimesid, aastaagu.

6.3 KUNST

EESMÄRGID:

- kujundada vaatlusoskust,
- rikastada fantaasiat ja kujundada ilumeelt,
- õpetada käsitlema kujundavate tegevuste tehnilisi vahendeid,
- julgustada lapsi väljendama oma fantaasiat paberil,
- arendada silma ja käe koostööd.

ÕPISISU:

6.3.1 JOONISTAMINE, MAALIMINE

Vahendid: pliiats, paber, pintsel, guaššvärvid, õlipastellid, rasvakriidid, akvarellid.

- Kujundada õigeid oskusi ja vilumusi mitmesuguste joonte ja vormide tegemisel: tõmmata joon pideva katkemata liigutusega; teha rütmilisi ja ühetaolisi korduvaid liigutusi; tõmmata sirgeid ja kaarjaid jooni, mitmes suunas ja vajalikus pikkuses; kujutada piklikke-, kandilisi- ja ümarvorme;
- pildi joonistamisel arvestada paberi formaati;
- õpetada kujutama mitmesuguseid esemeid, andes edasi nende vormi, iseloomulikke tunnuseid, osade asetust, kuju ja värvi;
- kujutada elementaarset tegevust, lisades põhiesemele väikeseid esemeid

6.3.2 VOOLIMINE

Vahendid: savi, plastiliin, vaha, lumi.

- Õpetada voolitava massi omadusi: saab vormida, tükeldada, juurde lisada;
- rullimine, veeretamine, saadud vormide vajutamine lapikuks, õõnesvormide voolimine, servade tasandamine, voolitud pinna silumine, kaunistamine;
- lihtsamate lindude, loomade voolimine.

6.3.3 KLEEPIMINE, MEISTERDAMINE

Vahendid: papp, paber, jääkmaterjal, looduslik materjal, käärid, liim (kliister, pulgaliim)

- Käsitleda õigesti liimipulka, liimipintslit;
- laduda kujundeid ribale, ruudule, ristkülikule, tööpaberile;
- paberist rebimine – väikesed tükid, ribad;
- tutvumine erineva loodusliku materjaliga, selle omapära;
- kääride õige käsitlemine;
- valmistada töid mingiks praktiliseks otstarbeks: kingituseks, ruumide kaunistamiseks jne.;

- valmistada kollektiivseid töid.

ÕPITULEMUSED

- Oskab tunda ja nimetada värve – punane, sinine, kollane, valge, must jne ;
- oskab voolida kera, silindrikujulisi vorme ning 1-3 osalisi tuttavates vormidest koosnevaid esemeid;
- oskab kasutada kääre;
- kogu paberipinna kasutamine töös;
- on tekkinud huvi kujutava tegevuse vastu;
- oskab oma töölauda koristada.

6.4 MUUSIKA

EESMÄRGID:

- kujundada positiivne suhtumine muusikalisse tegevusse;
- rikastada laste tundeelu muusikaelamuste kaudu ning arendada muusikalist maitset;
- õpetada kuulama muusikat, laulma, mängima lastepillidel, liikuma ja tantsima muusika või laulu saatel (rütmitaju);
- julgustada lapsi end muusika toel ja musitseerides vabalt ja loovalt väljendama;
- arendada kollektiivse ja individuaalse musitseerimise ning esinemise oskust;

ÕPISISU:

- Muusikaliste tegevuste kaudu luua alus nii üksinda kui ka ühiseks musitseerimiseks.
- Muusikalised tegevused toimuvad lapse individuaalseid eeldusi arvestavalt, toetatakse eduelamustele ja tunnustusele.
- Muusikalise kasvatus tulemusi mõjutab positiivselt täiskasvanu heatahtlikkus, sõbralikkus, emotsionaalsus, usalduslik vahekord lastega.
- Repertuaari valikul arvestada selle kunstilist väärtust ja mitmekesisust, ea- ja jõukohasust ning laste huvitatust.
- Laulu ja muusika abil õpetada väljendama oma tundeid vanemate, kodu, pereliikmete, sõprade ja kodumaa vastu; tajuma erinevaid meeleolusid; tundma muusikatradsioone, rahvalaule, -pille, -pillilugusid ja -tantse; hindama muusikat, selle loojaid ja esitajaid. Luua alus oma rahva ja teiste rahvaste muusikakultuurist osasaamisele.
- Tegevuse planeerimisel jälitada pühi ja tähtpäevi, muusika- ja kultuurielu sündmusi. Toetuda rahvakalendrile, mille tavade järgimine lastele mõistetaval viisil aitab süvendada rahvustunnet, tajuda minevikku, mõista olevikku ja mõelda tulevikule.
- Tutvumine helimaailmaga. Mitmesuguste helide (looduses, maal, linnas) kuulamine, matkimine, väljendamine liigutuste ja sümbolitega. Kuuldud hääle seostamine pildiga. Hääletämbri mängud ja ülesanded. Hääletämbriga seostuvad mõisted: õrn, mahe, terav, kähe. Kõrged ja madalad helid.

- Muusika kuulamine. Miimiline, laululine ja tantsuline eneseväljendus: loomade, muinasjututegelaste, loodusnähtuste jm kujutamine muusika järgi liikudes. Muusikas kuuldu seostamine elu ja loodusega ning muude kunstilise tegevuse vormidega (joonistamine, voolimine, plastika, tants, jutukesed, muinasjutud).
- Muusika põhimõisteid ettevalmistavad väljendid: kurb- rõõmus, vali- vaikne, kiire- aeglane, pikk- lühike, tugev- nõrk, üks- mitu, sirge- looklev, tõusev- laskuv, paigalseisev- liikuv. Mõistepaari kasutamine muusikalises näites ja piltlik kujutamine.
- Hääleparaadi, diktsiooni ja hingamise ettevalmistamine. Emotsionaalse väljendusoskuse arendamine eriilmeliste lauludega; kooslaulmine, laulumängud, muusikalised mängud, pillisaated.
- Laulmine või luuletuse lugemine vahelduvalt häälega ja mõttes ühesugust tempot hoides. Laulmine või lugemine ühel ajal liikumise, liigutuste või pillimänguga. Oma tegevuse kooskõlastamine teiste tegevusega muusikalistes ettekannetes rühmas ja pidudel.
- Rütmitaju arendamine. Liikumine kindlas ja selges muusikalises rütmis. Erinevate tempode ja rütmide tunnetamine ning väljendamine muusikaga kooskõlastatud liikumises. Laulude, lasteriimide ja -luuletuste rütmiline saatmine plaksude, nipsude, rõhksammude ja rütmipillidega või ilmestamine liigutustega. Liikumise muutmine sõnalise märguande või muusika muutuse tajumise järgi.

6.5 LIIKUMINE

EESMÄRGID:

- Tugevdada lapse füüsilist ja vaimset tervist;
- kujundada eelkõige oma keha tunnetamist ja valitsemist, peamiste liikumisviiside omandamist ning koordinatsiooni täiustamist;
- selgitada kus ja kuidas liikuda (tagada ohutus);
- kujundada rivi- ja korraharjumusi;
- äratada huvi aktiivse liikumise vastu.

ÕPISISU:

- Põhiliikumised: kõndimine ja jooksmine; hüpped ja hüplemine; visked ja püüdmine, veeretamine; roomamine ja ronimine; tasakaaluharjutused;
- põhiliigutused-asendid: mitmesugused seisud, istumine, lamangud (selili, külili, kõhuli), jäsemete ja kere tõstmine, langetamine, kõverdamine, ringutamine, vetrumine, vibutamine;
- elementaarsed rühi- ja riviharjutused;
- vahendite kasutamine- viskamine, püüdmine, heitmine, veeretamine, lükkamine, löömine käe ja jalaga;
- rütmilise liikumise erinevad viisid (muusika järgi, rütmipillide ja laulu saatel);
- liikumismängud;
- loodusliikumine-matkamine, jalutuskäigud;
- sportlik-rakenduslikud liikumisviisid (kelgutamine, jalgrattaga sõitmine);
- liikumis- ja liiklusohutus.

PÕHILIIKUMISED:

SEPTEMBER-OKTOOBER-NOVEMBER

Kõnni- ja jooksuharjutused:

- kõnd ja jooks õpetaja järel;
- kõnd otsesuunas;
- kõnd ja jooks ringjoonel;
- kõnd läbisegi;
- aeglane ja kiire kõnd;
- kõnd paarides, käest kinni;
- kõnd massaaživaibal

Hüplemis- ja hüppeharjutused:

- hüplemine paigal, kahel jalal;
- hüplemine edasiliikumisega;
- sulghüplemine: paigal, edasi-tagasi, pööretega;
- hüplemine üle vaibale (matile) asetatud nõõri.

Viske- ja püüdmisharjutused:

- palli veeretamine üksteisele;
- palli viskamine kahe käega, ühe käega;
- palli veeretamine lookade ja toolide alt läbi;
- palli viskamine kasti, korvi.

Ronimisharjutused:

- vahendite alt läbipugemine;
- roomamine lookade või toolide alt läbi;
- vabalt roomamine;
- kõhuli end võimlemispingil edasitõmbamine;
- roomamine toengpõlvituses (käpuli), kõhuli.

Tasakaaluharjutused:

- kõnd kitsal rajal, tasakaalupingil;
- kõnd üle takistuste;
- kükk toe najal ja ilma toeta.

Liikumismängud:

- "Linnud pesasse"
- "Varblased ja auto"
- "Leia sõbrake"
- "Päike ja vihm"
- "Õhupall"

DETSEMBER-JAANUAR-VEEBRUAR

Kõnni- ja jooksumiharjutused:

- kõnd ja jooksmööda looklevat teed;
- kõnd päkkadel;
- keerekõnd;
- kõnd, jooksm pikkade ja lühikeste sammudega;
- kõnnil korralduste täitmine – erinevad käteasendid, seisakud.

Hüplemis- ja hüppeharjutused:

- hüpleda kahel jalal üle nööri, joone;
- sügavushüpe (20-30 cm)
- kaugushüpe paigalt;
- hüplemine ühel jalal;
- harki-kokku hüplemine.

Viske- ja püüdmisharjutused:

- palli veeretamine esemete pihta;
- palli veeretamine, jooksm pallile järele;
- palli viskamine mõlema käega vaheldumisi;
- palli viskamine (lumepalli), veeretamine;
- palli viskamine täiskasvanule, täiskasvanu palli püüdmine (lapsed omavahel)

Ronimisharjutused:

- käpuli kõnd;
- ronimine redelil;
- roomamine tagurpidi.

Tasakaaluharjutused:

- seis ühel jalal;
- pöörelda paigalseistes ühele ja teisele poole.

Liikumismängud:

- “Hiired pesas”;
- “Ole kiire”;
- “Viska palli”;
- “Leia oma värv, paariline”;
- “Ajalehejooks”.

Kelgutamine

MÄRTS-APRILL-MAI

Kõnni- ja jooksumiharjutused:

- kõnd rütmi plaksutades;
- kõnd, jooksm kolonnis ühekaupa (säilitades õiged kaugused)

- jooks püüdja eest ära;
- kõnd üle madalate takistuste.

Viske- ja püüdmisharjutused:

- palli veeretamine paarilisele läbi värava;
- palli viskamine üle takistuse;
- palli vise üles ja palli kinnipüüdmine.

Ronimisharjutused:

- ronimine varbseinal üles, alla;
- roomamine ümber esemete.

Tasakaaluharjutused:

- kõnd võimlemispingil (käte erinevate asenditega)
- kukerpalli tegemine;
- astumine üle takistuste.

Liikumismängud:

- "Ajalehejooks";
- "Haned, luigid"
- "Püüa mind!"

ÕPITULEMUSED:

- Laps liigub ruumis vabalt edasi ja tagasi.
- Laps oskab sooritada erinevaid kõnni-, jooksu-, hüppe-, ronimis- ja viskeharjutusi.
- Laps oskab käsitleda spordivahendeid: visata, püüda, lüüa, veeretada palli.
- Laps oskab kuulata õpetaja korraldusi ja täita käsklusi sõnalise seletuse järgi.

6.6 LAPSE ELU JA ÜMBRITSEVAT KESKKONDA KÄSITLEVAD TEEMAD

6.6.1 KODULUGU JA LOODUSÕPETUS

EESMÄRGID:

- Rikastada laste tundemaailma ja pakkuda positiivseid elamusi lastekirjanduse ja muude eakohaste tekstide abil.
- Õpetada tundma oma keha, hoidma tervist, kujundada positiivset suhtumist iseenda, teiste olemasolusse ja eripärasusse, oma soosse ja vastassoose.
- Kujundada heasoovlikke suhteid oma kaaslastega.
- Tutvustada lastele tema kodukoha loodust:
 - puud, põõsad, rohttaimed, taimede grupeerimine: köögi-, aedviljad... kodu- ja metsloomad.
- Suunata lapsi nägema muutusi looduses.
 - öö ja päeva vaheldumine.
 - ilmastiku muutus.

aastaaegade vaheldumine.
muudatused looma välimuses ja käitumises nende erinevus eluetappidel.

6.6.2 TERVISEÕPETUS

EESMÄRGID:

- Toetada lapse tervelt kasvamist ja arenemist.
- Luua tervislike eluviiside kujunemise eeldused.
- Alustada tervisesse positiivse suhtumise ning tervist kahjustavatesse harjumustesse negatiivse suhtumise kujundamist.

SEPTEMBER

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Eristada ja nimetada sügisele iseloomulikke nähtusi: taevast on pilved, pilved varjavad päikese, sajab vihma
- külm, soe, pilves, tuuline, ilmade muutumine.
- Sügisannid: puuviljad, juurviljad (aedviljad).
- Öitsvad taimed lillepeenral.
- Sügistööd aias, põllul.
- Inimeste riietus vastavalt ilmale.

Esimene nädal. Tere lasteaed. Taaskohtumine.

- Oma nimi, vanus, sünnipäev (aastaaeg), aadress (vald).
- Lasteaed, rühm, rühmakaaslased.
- Käitumine rühmas, söögilauas, üldruumides.
- Suhtlemine, tervitamine, tänamine.
- Lasteaia nimi, asukoht.
- Lasteaiatöötajad ja nende tööülesanded.
- Eneseteenindamine.

Teine nädal. Sügis aias. Puuviljad.

- Puuviljad: õun, pirn, ploom.
- Võrdlemine suuruse, kuju, värvi ja maitse järgi.
- Arendada kompimismeelt.
- Aias kasvavad lilled- peenral.
- Peenralt ei tohi lilli noppida ega peenart tallata.
- Puuviljade saagi koristus.
- Puuviljadest valmistatakse moosi, kompotti, mahla.

Kolmas nädal. Sügis aias. Aedviljad. Juurviljad.

- Aedviljad: kapsas, sibul, tomat, kurk, hernes.

- Juurviljad: porgand, kaalikas, kartul, peet.
- Taimede kasvukohad.
- Võrdlemine suuruse, kuju, värvi ja maitse järgi.
- Arendada kompimismeelt.
- Saagi koristamine.
- Aedviljade, juurviljade toiduks tarvitamine (toorelt, keedetult).
- Puuviljade, juurviljade, aedviljade rühmitamine ühise tunnuse järgi.

Neljas nädal. Tööd koduaias.

- Saagi koristamine. Puuviljad, aedviljad, juurviljad.
- Sügistöödel abiks olevad masinad: traktor, auto, kombain.
- Viljapõld- leiva teekond.
- Puuviljade, juurviljade, aedviljade rühmitamine ühise tunnuse järgi.

TERVISEÕPETUS:

- Käte pesemine peale WC käimist, õuest tülles, enne sööki.
- Puu- ja juurviljade kasulikkus, toiduks tarvitamine.

LIIKLUSÕPETUS:

- Sõidu- ja kõnnitee.
- Lapsed ei lähe üksi sõiduteele.

MÕISTATUSED:

- Aed- ja puuviljad.

LASTE TÖÖ:

- Julgustada lapsi iseseisvalt toime tulema eneseteenindamisega, kasutades taskurätti, käte pesul keerata üles varrukad, tarvitada seepi, kuivatada nägu.

KIRJANDUS:

- Mõistatuste raamat.

TÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Abi sügisnäituse korraldamisel.

ÜRITUSED:

- Sügisnäitus.
- Spordipäev.
- Sügist otsimas.

OKTOOBER

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Jälgida ilmade muutumist.
- Päike paistab harva, ilmad pilvised, sajab tihti vihma.
- Tuul liigutab puudel oksid, rebib lehti.
- Sügisel lehed puudel värvuvad ja langevad maha.
- Rändlinnud, paigalinnud.
- Sügisesed puud: kask, vaher, tamm.

Esimene nädal. Terve laps

- Eristada, nimetada ja matkida mitmesuguseid loodusnähtusi: tuul puhub, liigutab puuksi, lehed sahvisevad, langevad. Sjab vihma, maapinnal on loigud, ilmad muutuvad külmaks, inimeste riietus soojem, köetakse ruume.
- Eristada ja nimetada 3- 4 puuliiki (kask, vaher, tamm, kuusk).
 - Lehtede kuju, sügisel lehed muutuvad kirjuks, langevad, raagus puud.
 - Puutüvi.
 - Lehtede suurus.
- Mõisted: pori, tuuline, vihmane, kuiv, raagus puu, tüvi.
- Hoiaime loodust, ei murra oksid!

Teine nädal. Linnud- rändlinnud, paigalinnud.

- Lindude käitumine- kogunevad parvedesse.
- Rändlinnud: pääsuke, kurg, kuldnokk.
- Paigalinnud: varblane, vares, tihane, leevike.
- Külma ilmaga putukaid vähe (lindude toit).
- Inimeste abi lindude eest hoolitsemisel.
- Linnu kehaosad: pea, keha (kaetud sulgedega), tiivad, saba, 2 jalga, nokk.
- Mõisted: paigalinnud, rändlinnud, leevike, tihane, varblane, nokkima.

Kolmas nädal. Metsloomad sügisel.

- Loomade valmistumine talveks (toitumine, elupaigad).
- Karu, siil, jänes, orav.
- Koguvad toiduvaru (oravad).
- Pesade ehitamine, nende soojustamine.
- Karvkatte muutus (tihedamaks ja muudab värvi, kaitsevärvi).
- Loomade kehaosad: pea, keha, saba, 4 jalga.
- Mõisted: talveuni, metsloom, karvkate, (talvevaru).

Neljas nädal.

- Mängude nädal.
- Mänguasjade pesemine.

TERVISEÕPETUS:

- Puu koore ja inimeste naha võrdlemine.
- Naha puhtuse eest hoolitsemine.
- Süvendada jalgade pühkimise oskust õuest tuppa sisenemisel.

LIIKLUSÕPETUS:

- Tänaval käies hoiab laps täiskasvanul käest kinni, ei jookse teele.

MÕISTATUSED:

- Kes ei võta ilmaski kasukat seljast? (Karvane loom)
- Pesa maas, munad taevas? (Õunapuu)
- Sile kui siid, okkiline kui ohakas, ümmargune kui kera? (Siil)
- Mirk- mark maad mööda, tirk- tark teed mööda, kribinal krabinal kuuse otsa? (Orav)

LASTE TÖÖ:

- Lehtede riisumine õuealalt.
- Majahoidja abistamine.
- Mänguasjade pesemine.

KIRJANDUS:

- Rahvalaul: "Tii- tii- tihane".
- "Teele, teele kurekesed" L/S lk.364
- "Kanake ja terake" L/S lk. 49

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Lastevanemate koosolek.

ÜRITUSED:

- Jalutuskäik aiamaale, metsa.
- Teatri külastus.
- Lasteaia sünnipäevapidu.

NOVEMBER

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Hilissügisele iseloomulikud tunnused.

- Ilmad külmad, tuulised, vihmased, päikest vähe.
- Erinevad vihmajad: nõrk vihm, tugev vihm, lörts, esimene lumi.
- Maa külmumine, jää teke loikudele.
- Sügisilma võrdlus suveilmaga.

Esimene nädal. Meenutusi sügisest.

Jälgida ilmade muutumisi sügisel. Võrdlus.

- Ilmad pilvised.
- Sajab tihti vihma (lörtsi).
- Rohttaimed närbuvad.
- Inimesed riietuvad soojemalt.
- Raagus puud + lehtpuud- okaspuud.
- Linde on vähe- lendavad lõunamaale.
- Millised viljad valmisid sügisel?

Teine nädal. Isadepäev. Isad, vanaisad- tublid, tugevad.

- Isa osa perekonnas:
tubli, tugev töökas,
teeb rasket tööd, tal on tähtis amet,
aitab ema, teeb raskemaid koduseid töid.
elukutsed, kus töötavad isad.
- Poiss (mees) kaitseb ja hoiab tüdrukut (naist).
- Mardipäev- mardikombed.
- Mõisted: tugev, julge, töökas, mardipäev, mardisant.

Kolmas nädal. Mina, minu pere. Suured ja väikesed.

- Kodu on koht, kus me elame.
- Igal inimesel on kodu.
- Koduks on maja, korter- kus asub (vald).
- Igal inimesel on perekonnanimi.
- Perekond- ema, isa, õed, vennad- pereliikmed.
- Suur või väike pere. Suuremad õpetavad ja abistavad väiksemaid (ka loomaperes).
- Peres ollakse üksteise vastu tähelepanelikud ja hoolitsevad.
- Mõisted: perekonnanimi, väike pere, suur pere, magamistuba, köök, WC, vannituba, elutuba jne.

Neljas nädal. Kadripäev. Vanarahva kombed.

- Vanad talumajad.
- Rahvariided.
- Vanade esemete ja riietuse võrdlemine tänapäevaga.
- Kadripäev- kombed vanasti ja tänapäeval.
- Mõisted: rahvariided, kadripäev, kadrisant.

TERVISEÕPETUS:

- Pea, (nägu) silmad, suu, nina, kõrvad, keel, hambad.

- Puhtuse hoid.

LIIKLUSÕPETUS:

- Helkur, selle vajalikkus- helkimise vaatlus.
- Sõidutee ületamine: sebra (ülekäigurada).

MÕISTATUSED:

- Nina niki- riki, kõrvad kõki- rõki, saba rilli- rolli? (Siga)
- Kaks tippi kõrva, neli tippi jalga, suur tolulolu taga? (Kass)
- Neli teevad aset, kaks näitavad tuld, üks heidab magama? (Koer)
- Mõisted: karust, kassist, jänesest.

KIISUSALM: "Meie kiisul kriimud silmad,
istus metsas kännu otsas..."

LASTE TÖÖ:

- Rühmaruumi kaunistamine isadepäevaks, mardipäevaks, kadripäevaks.

KIRJANDUS:

- "Kolm kassipoega" L/S lk. 135"
- Kuidas kassipoeg kassi moodi rääkimise ära unustas" L/S lk.51
- "Raivo isa päästab kassi" lk. 58 Isa, palun loe mulle.
- "Minu isa"
- "Kuidas Maša suureks sai" L/S lk.111

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Vanemate abi mardi- ja kadrikostüümide valmistamisel.

ÜRITUSED:

- Kadritrall.
- Hingedepäev (küünlavalgus).

DETSEMBER

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Talve algus, talvele iseloomulikud tunnused.
- Ilmad külmad, päikest vähe.
- Sajab lund, lörtsi, lumehelveste langemine, nende erinev kuju.
- Lume omadused- sulamine, külmumine.
- Loodus puhkab.

- Lumised puud, põõsad.
- Lindude tegevuse jälgimine, linnu jäljed lumel.

Esimene nädal. Ettevalmistus jõuludeks. Jõuluootus.

- Jõulud, kui oodatuid pühad, ruumide koristamine ja kaunistamine jõuludeks.
- Jõulud on alati talvel.
- Päkapikud- nende tööd ja tegemised.
- Jõulud on kirikupühad.
- Jõuluaeg- imedeaeg (headus ja kurjus muinasjuttudes).
- Üllatused lastele.
- Mõisted: jõuluaeg, vaikuse aeg, headus, kurjus, kirik.

Teine nädal. Päkapikud ja nende tegemised.

- Jõulude ajal kõik inimesed püüavad olla paremad, sõbralikumad, abivalmimad, lahkemad, andestavamad, viisakad, vaiksed.
- Millised on päkapikud (väikesed, mütsikestega, habemega).
- Milline on jõuluvana (pika habemega, punane mantel, tuleb Lapimaalt).
- Päkapikud on jõuluvana abilised.
- Päkapikud hiilivad akende taga, poetavad sussis maiustusi.
- Jõulukaunistuste valmistamine.
- Mõisted: hiilima, maiustus.

Kolmas nädal. Jõulukombed.

- Jõulukuusk tuuakse pühadeks tuppa.
- Vanad jõulukombed (kuuse ehtimine- õunte, kommidega).
- Tänapäeval ehitakse kuusk klaaskuulide ja kujudega.
- Mängiti jõululaule ja tantse.
- Käiakse saunas.
- Süüakse verivorsti, piparkooke, jõulusaia.

Neljas nädal.

- Söödetakse loomi ja linde eriti hoolsalt jõuluööl.
- Käiakse kirikus ja surnuaias.
- Põletatakse küünlaid.

TERVISEÕPETUS:

- Jõulude ajal süüakse palju magusat.
- Kuidas hoida oma hambaid. Hammaste pesemine.

LIIKLUSÕPETUS:

- Talvine tee- lumine, libe.
- Sõiduteel ja selle läheduses ei kelgutata.
- Liiklusteemaline teater.

MÕISTATUSED:

- Väike mehike, punane mütsike? (Päkapikk).

LASTE TÖÖ:

- Jõulukaunistuste valmistamine.
- Rühmaruumi kaunistamine.

LASTEKIRJANDUS:

- "Suur päkapikuraamat"
- "24 päkapikujuttu" S.Talving, K, Kurema
- "12 kinki jõuluvanale" M. Kunnas
- "Jõuluvana" M. Kunnas
- muinasjutt "12 kuud"
- Luuletused jõuludeks.
- "Saame tuttavaks päkapikud" Ema, palun loe mulle lk.216

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Lastevanemate abi jõulupeo läbiviimisel (kuuse toomine, kostüümide valmistamine ja korrastamine).

ÜRITUSED:

- Päkapikuhommikud
- Teatri külastus.
- Jõulupidu.

JAANUAR

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Talvele iseloomulikud tunnused.
- Ilmad muutuvad veelgi külmemaks, sajab lund.
- Puud raagus, rohi (muru) on lumevaiba all.
- Veekogudele ja loikudele tekib jääkate. Jääle ei tohi minna täiskasvanu loata.
- Jääd ja lund ei tohi süüa.
- Jää ja lume omadused: libe, külm, toas sulab jne.
- Jäljed lumel.

Esimene nädal.

- Mängud.
- Jutuajamine: "Kuidas tuli jõuluvana?" (Kodus).
- Mänguasjade pesemine.
- Kuuse ärasaatmine.

Teine nädal. Talvine mets ja linnud.

- Looduse ilu talvel.
- Mets on vaikne, lumine- puhkab lumeteki all.
- Puud raagus, kuusk ja mänd rohelised (haljad).
- Kuuse- ja männiokaste võrdlus.
- Lehtpuu ja okaspuu võrdlus.
- Meil talvituvad linnud (tihane, leevike, varblane, vares).
- Linnud on erineva suuruse ja värvusega.
- Lindude käitumine- toiduotsingud, raske toitu leida, vajavad inimeste abi ja sellepärast hoiavad nad elamute lähedusse.
- Lindude toit- terad, rasv, saiapuru- mitte soolast.
- Lindude laul (varblane, tihane), jäljed lumel.
- Mõisted: lehtpuu, okaspuu, toidulaud, pekk.

Kolmas nädal. Loomad talvel. Metsas.

- Loomade elu talvel, nende käitumine.
- Karu, jänes, orav, põder, siil.
- Kus elavad?
- Kuidas liiguvad?
- Millest toituvad?
- Kuidas päästavad end vaenlase eest?
- Loomade toit.
- Metsas elavad loomad- metsloomad.
- Kodus elavad loomad- koduloomad.

Neljas nädal. Talvelõbud.

- Talvelõbud (talispordialad)- kelgutamine, suusatamine, uisutamine, lumelinna ehitamine, lumesõda.
- Värskes õhus viibimine on tervislik.
- Ilmale vastav riietus.
- Võrrelda riietumist talvel- suvel.

TERVISEÕPETUS:

- Ma ei söö lund ega jääd- kurguhaigus, köha.
- Miks ei tohi märgade riiete ja külmetavate jalgadega õues olla?

LIIKLUSÕPETUS:

- Lumevallid tee ääres, nendel mängimine, kõndimine on ohtlik.
- Ruumis, õuealal ja trepil liikudes ei tõukle, tormle- kukkumisel võivad olla rasked (valusad) tagajärjed.
- Tänaval helkuri vajalikkus.

MÕISTATUSED:

- Kes tuleb valge kasukaga? (Talv)
- Külmal kui jää, valge kui sai, pehmem kui sulg? (Lumi)

LASTE TÖÖ:

- Suunata lapsi kontrollima oma riideid ja viima märjad riided kuivama.
- Lume pühkimine õuealal.

KIRJANDUS:

- "Tihane" K/M lk.115
- "Karumõmm kelgutamas" H. Mänd
- "Taskusse jäetud lumepall" L/S lk.61
- "Õpi kannatama" L/S lk.145
- "Kubujuss" L/S lk.177
- "Kellel on soojem?" L/s lk.177
- "Hundu" L/S lk.319
- "Karu talvelaul" K/M lk. 93

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Loeng lastevanematele (psühholoog).

ÜRITUSED:

- Kelgutamisvõistlus.

VEEBRUAR

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlus:

- Talvele iseloomulikud tunnused.
- Muutlikud ilmad- sula vaheldub külmaga.
- Jääpurikad. Räästa all mängimine on ohtlik.
- Oksad vaasis- pajuoksad.

Esimene nädal. Ohud meie ümber.

- Kodukoha liiklustingimused, sõidu-, kõnnitee, ülekäigurada.
- Erinevad transpordivahendid: auto, buss, traktor, rong, lennuk, laev.
- Liiklusvahendite rühmitamine nende otstarbe järgi.
- Mis on lapsele ohtlikud- tikud; tuli, elekter, kukkumine jne.
- Inimeste abistamiseks on kiirabi, tuletõrje, politsei. nende erinevus teistest autodest.
- Kuidas vältida õnnetusi? "Aita Jussi".
- Mõisted: liiklusvahendid, kiirabi, politsei, tuletõrje.

Teine nädal. Mina ja lasteaed.

- Teada, kus lasteaia käid.
- Tutvumine lasteaia ruumide ja töötajatega.
- Tutvustada lastele nende õigusi ja kohustusi lasteaias.
- Mõistma ja vahet tegema mõistetel: “minu oma”; “sinu oma”; “lasteaia ühisvara”.
- Tunda lasteaia töötajaid, kohtumisel teretama.
- Kus elan? Kus elavad minu sõbrad?
- sõbrad lasteaias, sõprus.
- Mõisted: sõber, õigus, kohustus.

Kolmas nädal. Vastlad. Sõbrapäev.

- Sõbrapäev 14. veebruar.
- Seitsmenda nädala teisipäev enne lihavõtteid- vastlapäev (liikuv püha).
- Vastlakombed vanasti ja tänapäeval.
- Vastlavurr, vastlakuklid, liulaskmine, hobusega sõit.
- Vastlasõõgid.

Neljas nädal. Mina ja kodumaa.

- Kodumaa- maa, kus me sündisime, seal elab meie pere.
- Elan Eesti Vabariigis, olen eestlane, räägin eesti keelt.
- Elan Kaisma vallas, Eesti pealinn on Tallinn
- Eesti lipp, rahvuslind- pääsuke, rahvuslill- rukkilill.
- Tutvustada täiskasvanute tegevust kodumaale tähtsatel päevadel: lipu heiskamine, rahvariiete kandmine, rahvalaulude kuulamine, küünla põletamine.
- Mõisted: Eestimaa, kodumaa, rahvuslill, rahvuslind.

TERVISEÕPETUS:

- Esmaabi saamiseks- hädaabinumber 112.

LIIKLUSÕPETUS:

- Operatiivmasinad, nende ülesanded, eritunnused.
- Operatiivsõidukitele tuleb alati teed anda.

MÕISTATUS:

- Hark all, paun peal, pauna peal rist, risti peal nupp, nupu peal mets? (Inimene)
- Mõõda maad viib, kuhu vaja, sind üks väike tore maja. Korsten katusel ei ole, kivist alusmüüri pole. Neli ratast alusmüüriks, maja sees on viies tüüriks? (Auto)
- Mis see põllul põriseb, mullasel maapinnal müriseb? Et ta on tugevam hobusest, töötabki nüüd põllul tema eest? (Traktor)

LASTE TÖÖ:

- Lume koristamine õuealalt.
- Riidekappide korrastamine ja korrashoid.

KIRJANDUS:

- "Raske sõna" L/S lk. 131
- "Lasteaed" L/S lk.129
- muinasjutt "Kolm põrsakest"
- "Minu Eestimaa raamat"
- "Vaata mis juhtus" F. Kotta
- "Mida tegi tikuke, väike, õige pikuke?" M. Kesamaa
- "Mu koduke" L/S lk.39
- "Hirmus päev"

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Laste tööde näitus.

ÜRITUSED:

- Sõbrapäeva hommik.
- Eesti vabariigi pidulik hommik.

MÄRTS

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Looduvaatlused:

- Kevadele iseloomulikud tunnused. Kevade algus.
- Päike paistab rohkem.
- Päevad on muutunud pikemaks.
- Lumi ja jää sulavad, maa muutub märjaks.
- Puudele ilmuvad väikesed rohelised pungad- lehed.
- Looduse tärgamine.
- Paigalindude tegevus- laul.

Esimene nädal. Mina ja minu kodukoht Kaisma

- Minu kodukoht Kaisma vald (Pärnu maakond).
- Küla, linn, vald, maakond.
- Vajalikud asutused- kauplused, kultuurimaja, kool, lasteaed, kirik
- Minu kodune aadress. Kus elan?
- Mõisted: apteek, kultuurimaja,

Teine nädal. Tüdrukud ja poisid. Erinevused, sarnasused .

- Kes on poiss, kes on tüdruk?
- Osata tuua välja omadusi, mis peegeldub soolist kuuluvust – nimed, riietus jne.
- Selgitada, et poisist kasvab mees – isa ja tüdrukust kasvab naine – ema.

- Viisakusreeglid.
- Naistepäev – kõigi naiste pidupäev.
- Naiste töö
- Naiste roll kodus – teeb süüa, peseb pesu, koristab jne.
- Hoolitseb enda laste eest.
- Naiste ja meeste tööde erinevus – naiste tööd tihti emotsionaalsemad, tuleb jagada hoolitsust. Meeste tööd vajavad jõudu.
- Tutvustada lapsi lasteaia töötajate tööga.

Kolmas nädal. Kevadpühad.

- Kevade saabumine õues.
- Sulanud lume alt tuleb välja ka prügi.(koristan)
- Ülestõusmis- , lihavõtte - , muna - , kevadpüha- nende tähendus.
- Pühadekaunistus.
- Kana, muna, tibu. Muna sümboliseerib uue elu algust, munade värvimine, koksimine, pühadetoit.
- Mõisted: ülestõusmispüha, munade koksimine.

Neljas nädal.

- Rühmaruumi korrastamine.
- Mänguasjade pesemine.

TERVISEÕPETUS :

- Kevadilmad salakavalad: ära võta käest kindaid

LIIKLUSÕPETUS:

- Sõiduteel ja sõidutee läheduses ei tohi kelgutada ega liugu lasta.
- Sõidutee ääres ei tohi joosta ega mängida.
- Sulailma mõju teekattele, autode liikumisele (väga libe).

LASTE TÖÖ:

- Mänguasjade pesemine.
- Mänguväljaku koristamine.

KIRJANDUS:

- “Suur õde” K/M LK. 137.
- “Noorem vend” K/M LK. 52.
- Muinasjutt ”Kolm karu” - dramatiseering.
- “Kanake ja terake”
- “Punamütsike” - lauateater.
- “Kiri kõigile lastele ühe väga erilises asjas” L/S lk . 81

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA:

- Arsti loeng.

ÜRITUSED:

- Teatri ühiskülastus.
- Vastlatrall.

APRILL

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Kevadele iseloomulikud tunnused: päevade pikenemine, ilmade soojenemine. Ilmade muutlikkus- ööd külmad, päevad soojad.
- Lumi sulab, maa on märg.
- Pungad paisuvad, rohi tärkab.
- Esimesed kevadlilled (lumikelluke, märtsikelluke, sinilill).
- Rändlindude saabumine(kuldnokk).
- Putukate, liblikate ilmumine.

Esimene nädal. Kevade algus.

- Õhk on muutunud soojemaks.
- Lindude laulu on rohkem kuulda.
- Jälgida muutusi looduses. Mis on muutunud lasteaia hoovis – puude oksad, lillepeenar jne.
- Võrrelda oksa toas vaasis ja õues.
- Õpetada tegema järeldusi, miks toas puhkevad pungad kiiremini.
- Mida vajavad taimed ja lilled kasvamiseks?(valgust, soojust, niiskust).
- Lumikelluke – vars, õis, leht.
- Mõisted: puhkevad pungad.

Teine nädal. Metsloomad kevadel.

- Muutused metsloomade elus seoses kevade tulekuga.
- Hunt ja rebane.
- Kevadel moodustavad hundid ja rebased perekonna, elavad urgudes, hoolitsevad poegade eest.
- Hunt ja rebane on kiskjad.
- Kiskjate tähtsus? (söövad nõrku ja haigeid loomi, teised loomad jäävad terveks ega haigestu).

Kolmas nädal. Linnud kevadel.

- Lindude laulu on juba kõikjal.
- Linnud saavad lõunamaalt.
- Punuvad pesa.
- Kevadkuulutaja – kuldnokk.

- Linnu kehaosad – pea, silmad, nokk, keha, tiivad, saba, kaks jalga.
- Inimesed panevad üles pesakaste, linnupesi tuleb hoida ja kaitsta.
- Mõisted: punuvad pesa, pesakast.

Neljas nädal. Kevadlilled – ravimtaimed.

- Taimed vajavad kasvamiseks soojust, valgust, niiskust, toitu.
- Aias kasvavad kevadlilled – nartsiss, tulp, maikelluke.
- Metsas – sinilill, nurmenukk, võilill.
- Lillede korjamine – ära lõhu lilli, ära korja ülearu.
- Lillede eest hoolitsemine.
- Lille osad – juur, vars, õis, leht.
- Ravimtaimed – nõges, nurmenukk, võilill.
- Kasutamine – tee – külmetumise ja põletiku vastu.
- Mõisted: ravimtaim.

TERVISEÕPETUS:

- Õuesviibimine on kasulik – õige riietus.
- Käte pesemine õuest tulles.

LIIKLUSÕPETUS:

- Jalgrattaga sõites olen tähelepanelik!
- Kasutan kiivrit.

MÕISTATUS:

Tulen siis kui kevad käes,
vilistan ja laulu lasen,
otsin pehmet pesaaset.(Kuldnokk)

LASTETÖÖ:

- Kaunistuste valmistamine.
- Lume alt väljasulanud prahi koristamine.

KIRJANDUS:

- ”Päike ja lumikelluke” L/S lk. 155
- ”Lumikellukese lugu” K/M lk. 175
- ”Kuldnokkapuur” L/S lk. 157
- ”Laul lume lagunemisest” K/M lk. 212
- ”Sipsik ja kevadised veed” K/M lk. 212
- “Kevad rõõm” L/S lk 40
- ”Ülestõusmispühad” S. Muhel. Lk. 62, 6, 16.

ÜRITUSED:

- Lihavõttepühad.
- Nõidade pidu.

MAI

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Kevadlooduse ilu.
- Ilmade muutlikkus – külm, soe, tuuline.
- Kevadtaimed: lehed ja õied puudel, põõsastel, rohu tärkamine, lilled aias, metsas.
- Lindude laul – tegevus.
- Vihmaussid – nende tegevus.
- Okste ilu vaasis. Millal ja milleks korjame lilli, kuidas korjame?
- Kuidas hoida loodust? Ükski putukas ega loom ei tee meile liiga, kui me ei sega tema liikumist.

Esimene nädal. Kevadised tööd.

- Kevadel tehakse õues koristustöid.
- Riisutakse lehti (kulu) ja põletatakse prahti.
- Kulu põletamine on ohtlik, võib tekkida tulekahju, hävib rohkesti putukaid ja linnupesi
- Koristatakse parke ja haljasalaseid.
- Tehakse aiatöid.
- Kaevatakse peenraid, külvatakse seemneid, istutatakse taimi, pannakse maha kartuleid.
- Tööriistad: labidas, reha.
- Põllutöömasinad: traktor.
- Mõisted: kaevamine, rehitsemine, park, seemned, külvamine.

Teine nädal. Ema tema tööd ja tegemised.

- Valmistumine emadepäevaks. Üllatuste valmistamine.
- Igal lapsel on oma ema.
 - Ema on elu andja, laste kasvataja ja hoidja.
 - Emal on tähtis roll perekonnas.
 - Ema armastab oma last.
- Emadepäev on pidupäev, lapsed püüavad valmistada emadele rõõmu: kingivad lilli, omavalmistatud kaardi või kingi.
- Ema abilised.
- Elukutsed, kus naised, minu ema töö (amet).
- Ema tööd kodus.
- Mõisted: abiline, elu andja, hoidja.

Kolmas nädal. Hügieen, tervislik toitumine.

- Mina, minu keha.

- Pea, kael, õlad, käed, kere, jalad, sõrmed, varbad.
- Vajalik on end puhtana hoida.
- Hammaste korrashoid.
- Kehaosad ja nende funktsioon.
- Selgitada, miks tuleb enda tervist hoida.
- Tervislik toitumine.
- Salatite söömine, värsked juur- ja puuvilja söömine.
- Toit on eluks vajalik + vitamiinid.
- Mõisted: tervis, tervislik toitumine.

Neljas nädal.

- Mängud.
- Lavastusmängud + muinasjutud.

TERVISEÕPETUS:

- Tundmatuid marju ei tohi suhu panna.

LIIKLUSÕPETUS:

- Rattaga sõites ole ettevaatlik – ära kihuta!
- Lapsed ei sõida sõiduteel ega sõidutee ääres.

MÕISTATUSED:

- Jookseb ööd ja päevad läbi, ära ei väsi iialgi? (Jõgi).
- Millist nukku ei panda voodi? (Nurmenukk).
- Kõrvetab aga ei pane põlema? (Nõges).

VANASÕNA:

- “Tervis on parem kui rikkus.”
- “Tervis kadunud – kõik kadunud.”

NUPUMÄNG:

lühiriimis:

1. Kord kokku said kaks paksu matsakat mammat ja teretasid teineteist: tere-tere ja teretasid veel ja veel.
2. Kord kokku said kaks peenikest preilit...
3. Kord kokku said kaks pikka politseiniku...
4. Kord kokku said kaks lühikest poisipõnni...
5. Kord kokku said kaks väikest kassipoega...

LASTE TÖÖ:

- Seemnete külvamine.
- Lillede korjamine metsast.

ÜRITUSED:

- Spordipäev.

JUUNI

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Ohud metsas
- Linnud, loomad meie kodukohas

TERVISEÕPETUS:

- Mürgised taimed.

LIIKLUSÕPETUS:

- Ohud teedel

MÕISTATUSED:

- Lindudest

ÜRITUSED:

- Küla kiige- ja jaanituleplats

AUGUST

KODULUGU, LOODUSÕPETUS

Loodusvaatlused:

- Lasteaia õue territoorium

TERVISEÕPETUS:

- Suvine riietumine

LIIKLUSÕPETUS:

- Kuidas käituda lasteaia territooriumil

MÕISTATUSED:

- Mõistatuste raamat

ÜRITUSED:

- Raamatukogu külastus

KIRJANDUS:

- “Kullerkupp” L/S lk.169
- “Meelespea” L/S lk.169
- “Emale” H. Mänd
- “Emakesele” L/S lk.76
- “Peenraid tegemas” L/S lk.159
- “Inimese keha”
- “Sinu keha” T. Vaarma
- “Mis saab toidust pärast söömist?”
- “Sada saarelehte tuhat toomelehte” mõistatuste raamat

ÕPITULEMUSED:

KODULUGU JA LOODUSÕPETUS

Teab oma kodu kohta:

- oma ees- ja perekonnanime,
- vanust;kodu asukohta;
- lasteaia nime;
- kodukoha tähtsamaid asutusi;
- tunneb eesti lippu;

Tunneb kodukoha taimi:

- puud - kask, vaher, kuusk, mänd, õunapuu;
- põõsad - koduaia marjapõõsad, sirel;
- rohhtaimed - aialilled, metsalilled;
- aed- ja köögiviljad - toitumine, tervishoid;

Kodukoha loomad, linnud:

- koduloomad - koer, kass, hobune, lehm lammas, siga;
- metsloomad - karu, jänes, orav, hunt, rebane, põder, siil;
- linnud – rändlinnud, paigallinnud, kodulinnud.

Aastaringi rütmilisus:

- aastaegade nimetused, iseloomulikud tunnused, nende mõju inimesele, taime- ja loomariigile;
- öö ja päev, hommik ja õhtu.

Töö looduses:

- aastaringsed tööd põllul ja aias - sügisel, kevadel, suvel.

Aken taimeriigis:

- viljade valmimine sügisel;
- taimed puhkeperioodil - talvel;
- looduse ärkamine kevadel;
- taimede kasv ja areng suvel:

Kasv ja areng loomariigis.

- loomade valmistumine talveks (karvkatte vahetus, lindude ränne, toidutagavarade kogumine);
- loomade elu talvel ja talveuni;
- loomade tegevus kevadel (pesaehitus, poegade sünd);

- järglaste kasv ja areng.

Eluks vajalikud tingimused:

- valguse, soojuste, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimede ning loomade elus.

Eluskooslused:

- mets, aed, põld, veekogud (jõgi, meri) ning elu neis.

Elukeskkond:

- maismaa, vesi, õhk ja muld.

Ained ja olekud:

- vesi (kraani-, vihma- ja allikavesi);
- lumi ja lumehelbed, jää, rahe, jääpurikad;
- muld, liiv.

Looduse rütm ja inimese eluring:

- inimese eluring sünnist surmani (s.h. inimese tervise ja heaolu sõltuvus loodusest, aastaegade vaheldumise mõju inimese elus jms.)

Eestlaste looduskäsitlus:

- rahvakalender;
- rahvatraditsioonid, -kõbed, -tavad;
- ravimtaimed.

Looduskaitse ning ökoloogilise mõtteviisi kujundamine: väärtused elus, kombekasvatus, inimene looduse mõjutajana ning kaitsjana, inimene kui looduse osa.